

Huvudman

Stillerska AB
Organisationsnummer 556777-7270

Ärendet

Tillsyn av huvudmannen Stillerska AB med skolenhet Stillerska gymnasiet i Lidingö kommun; nu fråga om återkallelse av godkännande enligt 26 kap. 14 § skollagen (2010:800)

Beslutet i korthet

Skolinspektionen har våren 2024 inlett en tillsyn av Stillerska gymnasiet och genomfört tillsynsbesök på skolan. Skolinspektionen tar i beslutet ställning till om verksamheten uppfyller krav i skolförfattningarna som gäller behörighet och antagning till utbildning, utbildningen på introduktionsprogram, arbete med särskilt stöd och frånvaro samt behörighetsregler för lärare. Tillsynen omfattar även bestämmelserna om ägar- och ledningsprövning.

Skolinspektionen bedömer att Stillerska AB i strid med skolförfattningarna tar emot elever som inte uppfyller behörighetskraven för de högskoleförberedande program som skolan anordnar och för introduktionsprogrammet programinriktat val. Över en tredjedel av eleverna på skolan har antagits till utbildning som de inte är behöriga till. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av allvarlig karaktär och har pågått en längre tid. Stillerska AB:s åsidosättande av gällande behörighetsregler medför att elever med bristande förkunskaper tas emot till utbildningen och därför riskerar att misslyckas med att tillgodogöra sig och fullfölja utbildningen.

Skolinspektionen konstaterar vidare att utbildningen på introduktionsprogrammet programinriktat val är undermålig. Utbildningen innehåller inte alla de grundskoleämnen som elever inte har godkända betyg i och behöver för att uppnå behörighet till nationella program. Elever får inte den utbildning som Stillerska AB säger sig anordna och som eleverna har antagits till och därför har rätt till. Detta är allvarligt och får stora konsekvenser för berörda elever.

Skolinspektionen bedömer också att det finns allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd. Skolan uppfyller inte skollagens krav när det gäller skyldigheten för lärare att anmäla till rektorn att det finns skäl att utreda en elevs behov av särskilt

stöd och skyldigheten för rektorn att se till att elevers behov av särskilt stöd utreds. Bristerna medför att elever riskerar att inte ges det stöd som de har rätt till. Vidare föreligger allvarliga brister som rör utredning av elevers frånvaro.

Skolinspektionen bedömer även att det finns allvarliga brister vad gäller att huvudmannen använder obehöriga lärare utan att uppfylla förutsättningar för att få göra undantag från krav på legitimation och behörighet för lärare.

Vid ägar- och ledningsprövning konstaterar Skolinspektionen att Stillerska AB uppfyller kraven på ekonomiska förutsättningar. Det krävs vidare enligt skollagen att huvudmannens ägar- och ledningskrets har insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten och att huvudmannen och dess ägar- och ledningskrets i övrigt bedöms lämpliga.

Skolinspektionen bedömer att Stillerska AB inte uppfyller kravet på insikt i skolförfattningarna. Skälen för detta är att de allvarliga missförhållandena i verksamheten delvis är kopplade till bristande kunskap inom ägar- och ledningskretsen om de skolförfattningar som gäller för verksamheten. Den person AA som äger Stillerska AB är tillika ensam styrelseledamot och rektor på skolan. Skolinspektionen bedömer att AA och Stillerska AB inte uppfyller kravet på lämplighet. Detta på grund av bristande vilja eller förmåga att följa gällande föreskrifter och att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

Stillerska AB uppfyller därmed inte längre förutsättningarna för godkännande som huvudman för skolverksamhet. De missförhållanden som ligger till grund för bedömningen är omfattande och av allvarlig karaktär. Eftersom Stillerska AB även bedöms sakna möjlighet att åtgärda bristerna, beslutar Skolinspektionen att återkalla huvudmannens godkännanden utan föregående föreläggande. Genom återkallandet upphör alla godkännanden för Stillerska AB att bedriva gymnasieskola att gälla.

Återkallandet gäller från och med den 1 juli 2024.

Beslut

Skolinspektionen återkallar med stöd av 26 kap. 14 § skollagen godkännandet av Stillerska AB som huvudman för Stillerska gymnasiet i Lidingö kommun. Återkallandet gäller från och med den 1 juli 2024. Genom återkallandet upphör alla godkännanden¹ för Stillerska AB att driva gymnasieskola att gälla. Stillerska AB har i enlighet med ovanstående inte rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Skolinspektionen förordnar med stöd av 26 kap. 16 § skollagen att återkallandet ska gälla även om det inte har vunnit laga kraft.

Beslutet får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilaga.

Om ärendet

Stillerska AB är huvudman för en skolenhet, Stillerska gymnasiet som är belägen i Lidingö kommun. Stillerska AB (nedan huvudmannen) ägs av AA som även är styrelseledamot, verkställande direktör och rektor på skolan. I bolagets styrelse ingår även styrelsesuppleanterna BB och CC.

Huvudmannen anordnar på skolan utbildning på två nationella högskoleförberedande program, samhällsvetenskapsprogrammet och estetiska programmet. Skolan anordnar även introduktionsprogrammet programinriktat val (nedan introduktionsprogrammet), utbildningen utformas för en enskild elev. Det går ca 45 elever på skolan.

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys i januari 2024 inlett en tillsyn av Stillerska gymnasiet. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Stillerska gymnasiet följer gällande bestämmelser om behörighet och antagning till utbildning, utbildningen på introduktionsprogram, särskilt stöd, frånvaro samt om lärare. Skolinspektionen har även gjort en ägar- och ledningsprövning av huvudmannen.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 25 januari 2024 och 1 februari 2024. Det har även genomförts en kompletterande intervju med rektorn i egenskap av rektor och huvudman den 30 april 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat individuella studieplaner, slutbetyg från grundskolan, betygskataloger, frånvarorapporter och åtgärdsprogram. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

---

¹ Skolinspektionens beslut den 8 september 2010, dnr 37-2010:4390, Skolinspektionens beslut den 5 december 2013, dnr 320-2013:4924 och Skolinspektionens beslut den 11 mars 2019, dnr 320-2018:9408.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen hänvisar till enskilda elever benämns dessa med bokstäver enligt elevförteckning, aktbilaga 42.

Behörighet och antagning till högskoleförberedande program

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervju uppger rektorn att eleverna oftast antas genom gymnasieantagningen² men att det även kan komma sena ansökningar ända fram till skolstart. Ibland söker elever om byte av skola från andra gymnasieskolor. Rektorn berättar att det även kan vara eleven själv, elevens vårdnadshavare eller en studie- och yrkesvägledare som hör av sig direkt till rektorn för att ansöka om plats. Rektorn uppger att detta kan ske både vid antagning och vid byte av skola. Rektorn tror inte att det finns en lista där det framkommer vilka av eleverna som antagits via gymnasieantagningen.

Skolinspektionen har begärt in alla elevers slutbetyg från deras respektive grundskola och beträffande några elever kompletterande dokumentation. Av dokumentationen framgår att nio elever som inte uppfyller gällande behörighetskrav har antagits till skolans nationella högskoleförberedande program.

Tabell: Behörighet till samhällsvetenskapsprogrammet (För behörighet krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik, geografi, historia, religion och samhällskunskap samt i minst fem andra ämnen)³.

Elev (år för antagning)	Svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik, geografi, historia, religion och samhällskunskap	+ fem andra ämnen (sammanlagt 12 ämnen)
Elev B (år 2023)	Icke godkänt betyg ⁴ i svenska. Betyg har inte satts ⁵ i geografi, historia och samhällskunskap.	Sammanlagt godkända betyg i sju ämnen. Eleven har vårterminen 2024 bytt till introduktionsprogrammet.

² Gymnasieantagningen StorSthlm är ett gemensamt antagningskansli för Stockholms läns kommuner samt Håbo och Gnesta kommun. De ansvarar för antagningen till kommunala och fristående gymnasieskolor samt anpassade gymnasieskolorna till år ett.

³ Enligt 16 kap. 31 § skollagen och 7 kap. 1 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴ Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F, enligt 10 kap. 17 § skollagen.

⁵ Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas i ämnet, detta markeras med ett horisontellt streck enligt 10 kap. 18 § skollagen och 6 kap. 19 § skolförordning (2011:185).

Elev N (år 2023)	Icke godkänt betyg i geografi.	
Elev O (år 2023)	Betyg har inte satts i geografi, historia, religion och samhällskunskap.	Betyg har inte satts i sex andra ämnen. Sammanlagt godkända betyg i sju ämnen.
Elev L (år 2023)	Icke godkänt betyg i geografi, historia, religion, samhällskunskap.	Icke godkänt betyg i fyra andra ämnen och betyg har inte satts i ett ämne. Sammanlagt godkända betyg i sju ämnen.
Elev R (år 2022)	Eleven har godkända betyg.	Sammanlagt godkända betyg i 11 ämnen.
Elev Q (år 2022)	Icke godkänt betyg i geografi och samhällskunskap.	
Elev U (år 2021)	Icke godkänt betyg i religion. Betyg har inte satts i geografi.	
Elev V (år 2021)	Icke godkänt betyg i geografi, historia och samhällskunskap.	

Tabell: Behörighet till estetiska programmet (För behörighet krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik och i minst nio andra ämnen)⁶.

Elev	Svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik	+ nio andra ämnen (sammanlagt 12 ämnen)
Elev P (år 2022)	Eleven har godkända betyg.	Sammanlagt godkända betyg i 11 ämnen.

På frågan vad som krävs för att en elev ska vara behörig till ett nationellt program uppger rektorn följande. Eleven ska ha godkända betyg i tolv ämnen och eleven ska vara godkänd i ämnena svenska, matematik och engelska. Sedan är det bra om eleven är godkänd i de teoretiska ämnena.

Rektorn uppger att rektorn brukar begära in elevens betyg i de allra flesta fall för att se om eleven är behörig. Skolinspektion har begärt att få ta del av de grundskolebetyg som rektorn inhämtat och rektorn har inkommit med betyg för åtta elever.⁷

I intervju uppger elev B att eleven inte har godkänt i svenska och flera andra ämnen i grundskolan. I intervju med rektorn framkommer att elev B ringde till rektorn i början av juli 2023 och frågade om eleven fick börja introduktionsprogrammet på skolan. Enligt rektorn uppgav elev B att eleven inte hade godkänt i svenska men godkända betyg i matematik, engelska, teknik och

⁶ Enligt 16 kap. 31 § skollagen.

⁷ Elev B, G, H, I, K, L, O och S.

något ämne till. Rektorn uppger att tanken var att eleven skulle gå introduktionsprogrammet och se hur det låg till med elevens kunskaper i svenska. Rektorn säger att rektorn har gjort något fel men vet inte vad. Rektorn trodde att eleven hade godkänt i fler ämnen. Rektorn uppger att rektorn bad om att få se betygen, men att tiden gick och rektorn glömde bort att följa upp det eftersom det kom en sommar emellan.

Rektorn uppger att ansökan avseende eleverna B, N, O, L och R kom direkt till rektorn samt att rektorn tror att eleverna Q, U, V och P har antagits via gymnasieantagningen, men att rektorn inte minns.

Rektorn berättar att många av de elever som ansöker utanför gymnasieantagningen tidigare har haft svårt med skolan men att det inte handlar om kunskapsmässiga svårigheter. Många elever har psykisk ohälsa och har varit hemmasittare i grundskolan. Rektorn uppger att eleven vill gå i gymnasiet och då tar rektorn emot eleven så att eleven ska få en möjlighet att gå i skolan. Det kan vara fel, tillägger rektorn. Rektorn träffar och intervjuar eleven vid antagningen, men det är inget som dokumenteras.

Efter Skolinspektionens tillsynsbesök i januari 2024 har rektorn den 13 februari 2024 inkommit med en reviderad plan för introduktionsprogram⁸ och en förteckning över elever som läser introduktionsprogrammet läsåret 2023/24 av vilken framgår att elev B, L och O nu läser introduktionsprogrammet.

Skolinspektionen har inhämtat uppgifter från Gymnasieantagningen Stockholm.⁹ Härav framgår bland annat att kommunala och fristående och huvudmän registrerar betygen för höstterminen för elever i årskurs 9 i antagningssystemet Indra och när slutbetygen är utfärdade registreras även de. Vidare framgår att systemet känner av om en elev inte är behörig till ett program som den har sökt och att en obehörig elev därför inte ska kunna bli antagen.

Rättslig reglering

Antagning och ansökan

Huvudmannen ansvarar för antagningen till de olika utbildningar som anordnas av huvudmannen (15 kap. 12 § skollagen). Antagningsorganisationen får vara gemensam för gymnasieskola anordnad av kommuner, regioner och enskilda huvudmän (15 kap. 14 § skollagen).

En ansökan till ett nationellt program ska ges in till den sökandes hemkommun (16 kap. 35 § första stycket skollagen). Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman, ska ansökan omedelbart sändas vidare till denne (16 kap. 35 § andra stycket skollagen).

---

⁸ Aktilaga 9.

⁹ Aktilaga 29.

Behörighetskrav

I 15 kap. 5 § skollagen finns bestämmelser om gymnasieskolans målgrupp.

För de nationella programmen gäller, utöver vad som föreskrivs i 15 kap. 5 §, de ytterligare behörighetskrav i fråga om godkända betyg från grundskolan eller motsvarande utbildning som följer av 30-34 §§ (16 kap. 29 § skollagen).

För behörighet till ett högskoleförberedande program krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och i minst nio andra ämnen (16 kap. 31 § skollagen).

En sökande till ett nationellt program som saknar godkänt betyg i engelska men uppfyller övriga behörighetskrav ska ändå anses behörig om den sökande

1. på grund av speciella personliga förhållanden inte har haft möjlighet att delta i undervisning i engelska under en betydande del av sin tid i grundskolan eller motsvarande utbildning, och
2. bedöms ha förutsättningar att klara studierna på det sökta programmet (16 kap. 32 § skollagen).

En sökande som på annat sätt än genom grundskolestudier har förvärvat likvärdiga kunskaper i ett ämne ska vid tillämpningen av behörighetsreglerna anses ha godkänt betyg i ämnet (16 kap. 33 § skollagen).

Utöver vad som framgår av 16 kap. 29 och 31-33 §§ skollagen krävs för behörighet till samhällsvetenskapsprogrammet godkända betyg från grundskolan eller motsvarande utbildning i geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap (7 kap. 1 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

I förarbeten (prop. 2008/09:199 s. 103 f.) framgår att regleringen om behörighet syftar till att motverka att elever med bristande förkunskaper tas emot på program och misslyckas med att tillgodogöra sig och fullfölja utbildningen. Vidare anges att skälen för att fler ämnen ska krävas för behörighet till högskoleförberedande program är att de flesta av ämnena på dessa program bygger vidare på grundskolans ämnen. Det framgår också att behörighetskraven ska säkerställa att en elev har de förkunskaper som krävs inom det område som utbildningen avser.

Beslut om behörighet och antagning

Varje huvudman för en fristående gymnasieskola ska ta emot alla ungdomar som har rätt till den sökta utbildningen i gymnasieskolan (15 kap. 33 § första stycket skollagen).

Huvudmannen för den sökta utbildningen prövar om en sökande är behörig och om den sökande ska tas emot (16 kap. 36 § skollagen).

Efter urval bland de sökande ska huvudmannen preliminärt besluta om antagning. Beslutet ska fattas i början av vårterminen närmast före utbildningens start. För de sökande som vid ansökningstillfället inte har slutfört grundskolan eller motsvarande utbildning ska höstterminsbetyget från den högsta årskursen då vara

urvalsgrund. Det slutliga beslutet om antagning ska om möjligt fattas före den 1 juli det år utbildningen börjar (7 kap. 7 § gymnasieförordningen).

Huvudmannen får besluta att anta en sökande vid senare tidpunkt än vid början av utbildningen om det finns plats på den aktuella studievägen och om den sökande är behörig och har de kunskaper och färdigheter som krävs för att tillgodogöra sig undervisningen (7 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Bidrag från hemkommunen

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i kommunen erbjuds utbildning på nationella program (16 kap. 42 § första stycket skollagen).

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på ett nationellt program vid skolenheten som hemkommunen, enligt 42 §, var skyldig att erbjuda utbildning på nationella program vid den tidpunkt när utbildningen påbörjades (16 kap. 52 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar först att rektorn inte har kunskap om de behörighetsregler som gäller för samhällsvetenskapsprogrammet. Rektorn redogör för de behörighetsregler som gäller för högskoleberedande program generellt. Utöver dessa regler gäller kompletterande behörighetskrav för samhällsvetenskapsprogrammet enligt gymnasieförordningen. För behörighet krävs godkända betyg från grundskolan i geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap.

Av Skolinspektionens utredning framgår att sju elever har antagits till samhällsvetenskapsprogrammet under de senaste tre åren trots att de inte har godkända betyg i de ämnen som krävs. Sex elever (B, L, O, Q, U och V) saknar betyg i två ämnen eller fler. Tre elever (B, L och O) saknar godkända betyg i fyra ämnen eller fler. Efter Skolinspektionens tillsynsbesök har rektorn meddelat att sistnämnda tre elever sedermera läser det introduktionsprogram som skolan anordnar. Elev B och elev L har antagits till samhällsvetenskapsprogrammet läsåret 2023/24. Elev B är inte heller behörig till introduktionsprogrammet (se under nästa rubrik). Elev O har läsåret 2022/23 antagits till samhällsvetenskapsprogrammet, men rektorn har upplyst att eleven går om år 1 och numera läser introduktionsprogrammet.

Ytterligare två elever (R och P) har antagits till högskoleförberedande program trots att de endast har godkända betyg i 11 ämnen från grundskolan, och inte 12 ämnen som krävs för behörighet till högskoleförberedande program.

Skolinspektionen konstaterar att totalt nio elever som för närvarande går på skolan har antagits till högskoleförberedande program trots att de inte uppfyller gällande behörighetskrav.

Rektorn har beträffande flera av eleverna förklarat att ansökan skett direkt till rektorn. I några fall tror rektorn att eleverna har antagits via gymnasieantagningen

vilket enligt Skolinspektionen är osannolikt utifrån vad som framkommit om att gymnasiesantagningens system kontrollerar elevens behörighet för sökt utbildning. Av intervju med rektorn framgår att elev B har antagits till utbildning vid skolan utan att rektorn har tagit del av elevens betyg. Dock framkommer att rektorn när eleven antogs kände till att eleven inte hade godkänt betyg i svenska och att eleven alltså inte var behörig att läsa det aktuella programmet. Skolinspektionen bedömer att rektorn har antagit eleven trots att rektorn varit medveten om att eleven inte var behörig.

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att huvudmannen inte tar del av elevers betyg från grundskolan och prövar om den sökande är behörig till utbildningen. Huvudmannen ansvarar för antagningen och för att pröva om den sökande är behörig, detta gäller även vid en sen ansökan. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i strid med skolförfattningarna tar emot elever som inte uppfyller behörighetskraven för högskoleförberedande program.

Skolinspektionen bedömer att bristerna är allvarliga. Huvudmannen har tagit emot ett flertal elever som inte är behöriga att gå utbildningen. Bristerna har pågått under en lång tid, i vart fall läsåren 2021/22, 2022/23 och 2023/24. Huvudmannens åsidosättande av gällande behörighetsregler medför att elever med bristande förkunskaper tas emot till utbildningen och därför riskerar att misslyckas med att tillgodogöra sig och fullfölja utbildningen.

Skolinspektionen noterar också att huvudmannens rätt till bidrag från en elevs hemkommun gäller elever som är behöriga för utbildningen när den påbörjas.

Behörighet och antagning till introduktionsprogrammet programinriktat val

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger att antagningen till introduktionsprogrammet vid skolan går till på olika sätt. Det kan vara en studie- och yrkesvägledare från en annan skola eller kommun som kontaktar rektorn om en plats för eleven. Elever har även blivit antagna genom att elever själva eller med hjälp av deras föräldrar har kontaktat rektorn direkt.

Vidare uppger rektorn att för att en elev ska vara behörig att tas emot till introduktionsprogrammet ska eleven ha godkända betyg i svenska, matematik och engelska samt tre andra ämnen. Om eleven inte har betyg i svenska, matematik eller engelska ska eleven ha betyg i fyra andra ämnen enligt rektorn. Rektorn säger att det är bra om eleverna har godkända betyg i samhällsämnen.

Skolinspektionen har inhämtat elevernas slutbetyg från grundskolan och beträffande några elever kompletterande dokumentation. Av dokumentationen framgår att fyra elever som inte uppfyller behörighetskraven har antagits till introduktionsprogrammet.

Tabell: Behörighet till introduktionsprogrammet programinriktat val (För behörighet krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk och i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, eller i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen)¹⁰.

Elev (år för antagning)	Svenska eller svenska som andra språk och engelska eller matematik samt minst fyra andra ämnen	Övriga uppgifter om betyg från grundskolan m.m.
Elev B (år 2023)	Icke godkänt betyg i svenska.	Eleven antogs först till samhällsvetenskapsprogrammet, se under rubriken ovan.
Elev G (år 2023)	Icke godkänt betyg i svenska och engelska.	Sammanlagt godkända betyg i sex ämnen. Betyg har inte satts i historia, geografi, religion och samhällskunskap.
Elev S (år 2022)	Icke godkänt betyg i svenska som andra språk, engelska och matematik.	Eleven läste introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 och har antagits till nationellt program läsåret 2023/24. Eleven har vid introduktionsprogrammet fått godkänt betyg i grundskoleämnet matematik. ¹¹
Elev T (år 2022)	Icke godkänt betyg i svenska.	Godkänt betyg i åtta grundskoleämnen. Eleven läste introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 och har antagits till estetiska programmet läsåret 2023/24. Eleven har vid introduktionsprogrammet fått godkänt i grundskoleämnet matematik. ¹²

I intervju den 1 februari 2024 uppger rektorn att rektorn har sett betyg från alla elever utom elev B och att det vanligaste är att eleverna inte har klarat grundskoleämnet matematik. I intervju den 30 april 2024 framkommer att rektorn inte har sett alla elevers grundskolebetyg. Rektorn uppger att det är många elever som kommer från andra gymnasieskolor eller via gymnasieantagningen och då kontrollerar rektorn inte betygen. Om eleven söker direkt till rektorn ber rektorn alltid om att få se elevens grundskolebetyg.

Elev B blev först antagen till nationellt program höstterminen 2023 men har vårterminen 2024 blivit inskriven på introduktionsprogrammet (se under rubriken ovan angående elev B).

Rektorn uppger att ansökan gällande **elev B** och **elev G** har gjorts direkt till rektorn. Huvudmannen har inte haft kontakt med elev B:s hemkommun angående

¹⁰ Enligt 17 kap. 10 § skollagen.

¹¹ Enligt uppgift från rektorn.

¹² Enligt uppgift från rektorn. Eleven har från grundskolan godkänt betyg i ämnet matematik.

mottagande av eleven på introduktionsprogrammet. Rektorn är osäker på om rektorn varit i kontakt med elev G:s hemkommun. Vidare framkommer att rektorn inte kommer ihåg hur **elev S** antogs till utbildningen. Det framkommer att rektorn vid någon tidpunkt har sett betyg från grundskolan avseende elev B, G och S.

Rektorn uppger att rektorn tror att **elev T** antogs genom gymnasieantagningen. Av dokumentation från gymnasieantagning framgår att eleven inte har antagits till något program via gymnasieantagningen då eleven saknar behörighet.¹³

Rektorn har skriftligen uppgett följande. När skolan startade utbildningen på introduktionsprogrammet och de första eleverna ansökte godkände deras hemkommuner det. Om det tillkommer nya kommuner godkänner även de att eleverna studerar på skolan. Kommunen godkänner om de betalar för eleven.

Rättslig reglering

Behörighetskrav

Programinriktat val står öppet för ungdomar som inte har alla de godkända betyg som krävs för behörighet till ett visst nationellt program enligt 16 kap. 30 eller 31 § skollagen, men från grundskolan har godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk och

- i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, eller
- i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen (17 kap. 10 skollagen).

En fristående gymnasieskola som anordnar ett nationellt program får anordna programinriktat val som är inriktat mot det nationella programmet, individuellt alternativ och språkintröduktion (17 kap. 28 § skollagen).

Programinriktat val kunde tidigare endast inriktas mot yrkesprogram. Av förarbeten (prop. 2009/10:165, s. 435–438) framgår att syftet med utbildningen är att vara ett studiealternativ för ungdomar som saknar behörighet till ett yrkesprogram, men som har dokumenterat god studieförmåga, och som har för avsikt att söka till ett sådant program. (...) En betydande andel av eleverna som antas på programinriktat val förväntas kunna bli behöriga till ett nationellt program och klara av sin gymnasieutbildning inom tre år. (...) Tanken är att eleverna med de förkunskapskrav som ställs upp ska vara tillräckligt rustade för att klara av studier inriktade mot ett yrkesprogram samtidigt som de läser de ämnen från grundskolan som de saknar godkänt betyg i och som krävs för behörighet till programmet.

Sedan den 1 juli 2018 gäller att det nationella programmet som utbildningen är inriktad även kan vara ett högskoleförberedande program. I förarbetena anges att behörighetsreglerna ska vara desamma som tidigare (prop. 2017/18:183 s. 106 f).

Mottagande

När det gäller programinriktat val som utformas för en enskild elev finns särskilda bestämmelser i 17 kap. 29 § skollagen om när huvudmannen för en fristående

---

¹³ Aktililaga 37.

skola är skyldig att ta emot ungdomar som uppfyller behörighetskraven för sådan utbildning (15 kap. 33 § tredje stycket skollagen). Huvudmannen för en fristående gymnasieskola är skyldig att ta emot en elev till programinriktat val som har utformats för en enskild elev bara om huvudmannen och elevens hemkommun har kommit överens om det (17 kap. 29 § skollagen).

Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på programinriktat val vid skolenheten som var behörig för utbildningen vid den tidpunkt när denna påbörjades (se vidare 17 kap. 35 § skollagen).

Byte av studieväg

Huvudmannen får besluta att eleven ska få byta studieväg efter det att eleven har fått yttra sig, om eleven uppfyller behörighetskraven för den önskade studievägen. Om eleven inte har fyllt 18 år ska även elevens vårdnadshavare yttra sig (7 kap. 9 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att rektorn inte har kunskap om de behörighetsregler som gäller för introduktionsprogrammet programinriktat val. Rektorn redogör för helt andra behörighetsregler än de som skollagen föreskriver. Rektorn uppger att om en elev inte har betyg i svenska, matematik eller engelska krävs att eleven har betyg i fyra andra ämnen. Detta är inte korrekt. För behörighet krävs alltid godkänt betyg i svenska eller svenska som andra språk. Därutöver krävs godkända betyg i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, alternativt i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen.

Skolinspektionen konstaterar att fyra elever (eleverna G, S, T och B) har antagits till introduktionsprogrammet trots att de inte har godkänt betyg i ämnet svenska eller svenska som andra språk från grundskolan och som därför inte är behöriga till utbildningen. Av Skolinspektionens utredning framgår avseende samtliga fyra elever att ansökan till utbildningen har gjorts direkt till rektorn. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att huvudmannen inte tar del av elevers betyg från grundskolan och prövar om den sökande är behörig till utbildningen. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen tar emot elever som inte uppfyller gällande behörighetskrav i strid med skollagens bestämmelser.

Det är huvudmannen som ansvarar för antagningen och för att bedöma om en elev uppfyller behörighetskraven. Detta gäller även om eleven byter från en annan skola eller om en studie- och yrkesvägledare frågar om en elev kan tas emot till introduktionsprogrammet.

Elev B har antagits till ett högskoleförberedande program vid början av läsåret 2023/24. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök framkom att eleven inte har behörighet till högskoleförberedande program. Rektorn har herefter uppgett att eleven har skrivits in på introduktionsprogrammet. En förutsättning för att huvudmannen ska kunna fatta beslut om byte av studieväg är att eleven uppfyller behörighetskraven för den önskade studievägen. Som framgått ovan uppfyller elev

B inte heller behörighetskraven för introduktionsprogrammet. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannens förfarande i detta avseende inte heller har stöd i skolförfattningarna.

Skolinspektionen bedömer att bristerna är allvarliga. En stor andel av eleverna på introduktionsprogrammet har antagits till utbildningen trots att de inte är behöriga. Bristerna har pågått under en längre tid, i vart fall under två läsår. Introduktionsprogrammet programinriktat val riktar sig till elever som har en dokumenterat god studieförmåga och behörighetskraven ligger på en sådan nivå att eleverna förväntas ha tillräckliga förkunskaper för att klara studier inriktade mot ett nationellt program samtidigt som de läser de ämnen från grundskolan som de saknar godkänt betyg i. Huvudmannens åsidosättande av gällande behörighetsregler medför att elever med bristande förkunskaper tas emot till utbildningen och därför riskerar att misslyckas med att tillgodogöra sig och fullfölja utbildningen.

Skolinspektionen noterar också att huvudmannens rätt till bidrag från en elevs hemkommun gäller elever som är behöriga för utbildningen när den påbörjas.

Antagning till högskoleförberedande program efter introduktionsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av plan för introduktionsprogram¹⁴ framgår att sju elever (E, D, A, M, C, T och S) läste introduktionsprogrammet under läsåret 2022/2023. Eleverna har antagits till högskoleförberedande program läsåret 2023/24. Av nämnda dokument och betygsdokument från grundskolor framgår att sex elever som inte uppfyller gällande behörighetskrav efter introduktionsprogrammet har antagits till skolans högskoleförberedande program.

Tabell: Behörighet till samhällsvetenskapsprogrammet

Elev	Svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik, geografi, historia, religion och samhällskunskap + fem andra ämnen (sammanlagt 12 ämnen)	Betyg efter introduktionsprogrammet programinriktat val
Elev E	Eleven har från grundskolan godkända betyg i tio ämnen och har icke godkänt betyg i matematik. Betyg har inte satts i geografi, historia och samhällskunskap.	Eleven har vid introduktionsprogrammet fått betyget F i grundskoleämnet matematik.
Elev D	Eleven har från grundskolan icke godkänt betyg i matematik och godkända betyg i tolv ämnen.	Eleven har vid introduktionsprogrammet fått betyget F i grundskoleämnet matematik.

¹⁴ Elevförteckning med rubriken "2022/2023 – Skolans IMV-undervisning", aktbilaga 35.

Tabell: Behörighet till estetiska programmet

Elev	Svenska eller svenska som andra språk, engelska, matematik + nio andra ämnen (sammanlagt 12 ämnen)	Betyg efter introduktionsprogrammet programinriktat val
Elev C	Eleven har från grundskolan icke godkänt betyg i matematik och godkända betyg i tolv grundskoleämnen.	Eleven har vid introduktionsprogrammet fått betyget F i matematik.
Elev M	Eleven har från grundskolan godkända betyg i åtta ämnen.	Eleven har vid introduktionsprogrammet fått godkänt betyg i matematik.
Elev T	Eleven har från grundskolan godkända betyg i åtta ämnen och har icke godkänt betyg i svenska.	Eleven har vid introduktionsprogrammet fått godkänt betyg i matematik.
Elev S	Eleven har från grundskolan icke godkända betyg i svenska som andra språk, engelska och matematik. Eleven har godkända betyg i sex ämnen från grundskolan.	Eleven har vid introduktionsprogrammet fått godkänt betyg i matematik. ¹⁵ Eleven har enligt rektorn dispens i engelska.

Skolinspektionen har begärt att få ta del av de eventuella skriftliga bedömningar eller gymnasieintyg som har upprättats för elever som avslutat introduktionsprogrammet och antagits till ett nationellt program. Rektorn uppger att rektorn inte vet vad ett gymnasieintyg är och förklarar att en elev flyttas över till ett nationellt program när eleven blivit godkänd i grundskoleämnena. Rektorn uppger vidare att det är mer av en pappersprodukt då eleven fortsätter i samma klass. Enda skillnaden blir att eleven inte längre behöver läsa grundskoleämnena. Rektorn uppger att den prövning som görs är att eleven får ett betyg och att eleverna måste uppfylla behörighetskraven för det högskoleförberedande programmet.

I intervju bekräftar rektorn att **eleverna C, D och E** går nationellt program trots att de inte har fått ett godkänt betyg i grundskoleämnet matematik. Rektorn säger att eleverna har "valt att reducera bort matematiken" i syfte att de ska klara de andra gymnasiekurserna. Eleverna får ett studiebevis när de går ut gymnasiet. På frågan hur det kommer sig att eleverna har antagits utan att ha behörighet uppger rektorn att rektorn har valt att dessa elever inte får gå på gymnasiet eller så får eleverna börja på gymnasiet eftersom de klarar andra ämnen. Rektorn uppger att rektorn förstår att det är problematiskt. Rektorn förklarar skriftligen att rektorn i samråd med elever och vårdnadshavare har upprättat åtgärdsprogram och beslut om reducerat program som innebär att eleverna inte läser matematik.

---

¹⁵ Enligt uppgift från rektorn.

Elev T har läst grundskoleämnet matematik och fått godkänt betyg. Rektorn uppger att rektorn då ansåg att eleven var behörig att gå ett nationellt program.

Av den dokumentation som huvudmannen ingett inledningsvis framgår inte att **elev S** har läst på introduktionsprogrammet. Enligt rektorn har eleven gått introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 och läst grundskoleämnet matematik och fått godkänt betyg. Rektorn uppger att eleven har dispens i engelska eftersom eleven inte har så starka förkunskaper från grundskolan. Rektorn har inkommit med elev S betyg från grundskolan.

Rättslig reglering

Utbildningens innehåll – programinriktat val

Syftet med introduktionsprogrammet programinriktat val är att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet (17 kap. 3 § skollagen).

Programinriktat val ska innehålla de grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett nationellt program, och de kurser som ingår i det nationella program som utbildningen är inriktad mot (6 kap. 4 § gymnasieförordningen).¹⁶

Se vidare nedan under rubriken *Introduktionsprogrammet programinriktat val*.

Behörighet till nationella program

Skolinspektionen redogör för bestämmelser om behörighet till nationella program ovan under rubriken *Behörighet och antagning till nationella program*.

Dokument efter introduktionsprogram

En elev som inom ramen för ett introduktionsprogram läst grundskoleämnena utan att få godkänt betyg ska få en skriftlig bedömning av sin kunskapsutveckling i varje sådant ämne. Detsamma gäller om eleven läst kurser i gymnasieämnena utan att få godkänt betyg (8 kap. 20 § gymnasieförordningen).¹⁷

När en elev på ett introduktionsprogram har nått målen för utbildningen enligt sin individuella studieplan ska rektorn utfärda ett gymnasieintyg som visar vilken utbildning eleven har fått. Intyget ska innehålla uppgifter om utbildningens mål, samtliga betyg som eleven har fått utom de som har ersatts av ett annat betyg och andra insatser som har ingått i den individuella studieplanen (8 kap. 22 § gymnasieförordningen).

En elev som avbryter sin utbildning på ett introduktionsprogram eller inte når målen för utbildningen enligt sin individuella studieplan ska få en sammanställning

---

¹⁶ Bestämmelsen ändrad genom SFS 2023:654, tidigare lydelse gäller.

¹⁷ Bestämmelsen är ändrad genom SFS 2023:654, tidigare lydelse gäller.

av vilka delar av utbildningen eleven har fullföljt jämfört med sin individuella studieplan (8 kap. 21 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Syftet med introduktionsprogrammet programinriktat val är att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet. En elev inom introduktionsprogrammet som blir behörig under läsårets gång kan antas med stöd av bestämmelsen om antagning vid en senare tidpunkt i 7 kap. 8 § gymnasieförordningen. Detta gäller om den sökande är behörig och har de kunskaper och färdigheter som krävs för att tillgodogöra sig undervisningen.

Av Skolinspektionens utredning framgår att samtliga elever som gick introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 har läst grundskoleämnet matematik. Vidare framkommer att samtliga elever har antagits till högskoleförberedande program läsåret 2023/24. Skolinspektionens utredning visar dock att sex elever har antagits trots att de saknar behörighet för aktuella nationella program.

Tre elever (M, T och S) har fått godkänt betyg i matematik efter utbildningen på introduktionsprogrammet. Eleverna har dock inte godkända betyg i andra ämnen som krävs. Elev T och S har icke godkänt betyg i svenska respektive svenska som andra språk. Eleverna M, T och S har inte heller sammanlagt godkända betyg i 12 ämnen som krävs för behörighet till estetiska programmet.

Tre elever (C, D och E) fick icke godkänt betyg i matematik. Rektorn har förklarat att eleverna har "valt att reducera bort matematiken". Det är dock inte möjligt att reducera bort grundskoleämnena vid prövning av behörighet. Möjligheten att fatta beslut om reducerat program (jfr 9 kap. 6 § gymnasieförordningen) avser utbildning som eleven är antagen till. Beslut om reducerat program förändrar inte att eleven vid byte av studieväg behöver uppfylla gällande behörighetskrav. Skolinspektionen ser allvarligt på den bristande förståelse som rektorn uppvisar för gällande regelverk i detta avseende.

Elev E har heller inte godkända betyg i andra ämnen som krävs för behörighet till samhällsvetenskapsprogrammet (eleven saknar betyg i geografi, historia och samhällskunskap) och elev C har endast godkända betyg i tio ämnen och behöver alltså godkända betyg i ytterligare två grundskoleämnena för att uppnå behörighet.

Skolinspektionen konstaterar att rektorn lämnar felaktiga uppgifter om att huvudmannen prövar elevernas behörighet och att eleverna för att antas till högskoleförberedande program måste uppfylla gällande behörighetskrav. Detta mot bakgrund av att nästintill samtliga elever som gick introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 har antagits till nationellt program, trots att de inte är behöriga. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i strid med gällande bestämmelser beslutar att elever ska antas till högskoleförberedande program trots att de inte har godkända betyg i ämnen som krävs för att eleverna ska bli behöriga.

Om en elev efter den planerade tiden på introduktionsprogrammet inte har uppnått utbildningens mål att bli godkänd i de grundskoleämnena som behövs för att kunna antas till ett nationellt program, behöver skolan informera och vägleda eleven inför fortsatt utbildning, bland annat om möjligheten att söka till andra introduktionsprogram.

Skolinspektionen konstaterar vidare att rektorn tillika huvudmannen inte har kunskap om dokument som ska upprättas efter utbildning på introduktionsprogram. Det är en brist att rektorn inte utfärdar ett gymnasieintyg för en elev som har nått målen för utbildningen och inte heller en skriftlig bedömning för en elev som läst grundskoleämnena utan att få godkänt betyg.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att bristerna är allvarliga. Nästintill alla elever som gick på introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 har antagits till högskoleförberedande program trots att de inte uppfyller behörighetskraven. Huvudmannens åsidosättande av gällande behörighetsregler medför att elever med bristande förkunskaper tas emot till utbildningen och därför riskerar att misslyckas med att tillgodogöra sig och fullfölja utbildningen.

Introduktionsprogrammet programinriktat val – utbildningens omfattning och innehåll

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Plan för utbildningen

Huvudmannen har under handläggningen av ärendet inkommit med fyra olika versioner¹⁸ av skolans plan för utbildningen på introduktionsprogram.

I samtliga versioner av planen för utbildningen framgår följande. Elever som inte är behöriga till nationellt program från grundskolan har möjlighet att söka till skolans introduktionsprogram. Elever väljer om utbildningen ska vara inriktad mot estetiska programmet eller samhällsvetenskapsprogrammet. Målet med utbildningen är att eleverna så snart som möjligt ska bli godkända i de grundskoleämnena de saknar behörighet i. När eleven har blivit behörig avslutas introduktionsprogrammet, eleven får betyg i de kurserna och blir inskrivna på något av de nationella programmen. Eleverna följer schemat med den övriga klassen och får utöver det extra undervisning i de ämnen som de inte har godkänt betyg i från grundskolan.

Beträffande utbildningens innehåll framgår i den första versionen¹⁹ att skolan anordnar undervisning i matematik årskurs 9 och att matematikläraren har två lektioner per vecka med eleverna på introduktionsprogrammet och att de även får speciallärarstöd en timme per vecka för att stärka sin studieteknik. I den andra versionen²⁰ anges att skolan anordnar undervisning i matematik och svenska

---

¹⁸ Aktilaga 2,5, 30 och 35.

¹⁹ Inkom den 19 januari 2024, aktbilaga 5.

²⁰ Inkom den 30 januari 2024, aktbilaga 2.

årskurs 9 och att matematikläraren och svenskläraren har varsitt lektionspass per vecka. I den tredje versionen²¹ anges att elever ska ges undervisning i ämnen som de inte har godkända betyg från grundskolan. I den fjärde versionen²² anges att elever ska ges undervisning i ämnen som de inte har godkända betyg från grundskolan, få individuell anpassning av en ämneslärare samt erbjudas stöttid.

Beträffande utbildningens längd anges i de första två versionerna att eleverna har ett läsår till sitt förfogande för att nå målet att bli godkända och om det finns synnerliga skäl kan utbildningen förlängas till två läsår. I den tredje versionen anges att eleverna i möjligaste mån ska klara av att bli godkända så snart som möjligt. I den fjärde versionen anges att undervisningen vid behov kan pågå under två år.

I informationsinhämtningen²³, på fråga om hur utbildningen på introduktionsprogrammen planeras, uppger huvudmannen att eleverna vanligen saknar behörighet i ett enstaka ämne, oftast matematik, och att eleverna går i samma klass som övriga elever det året och läser extrakurser utöver den ordinarie undervisningen. Av intervju med rektorn²⁴ framgår att utbildningen på introduktionsprogrammet utformas för en enskild elev, beroende på vilka grundskoleämnen som en elev inte har godkända betyg i. Rektorn uppger att planen är att eleverna ska klara gymnasiebehörighet under ett, kanske två läsår. Eleven följer undervisningen med klassen i de övriga ämnena, och ska få extra stöttid i ämnen som grundskoleämnen som de inte har godkänt i. Rektorn uppger att eleverna på introduktionsprogrammet har undervisning en extra timme i veckan i grundskoleämnen.

Utbildningen på introduktionsprogrammet läsåret 2023/24

Av skriftliga redogörelser²⁵ framgår att fem elever (G, H, I, J och K) läser introduktionsprogrammet läsåret 2023/24. Av individuella studieplaner framgår att fyra elever (H, I, J, K) får undervisning i grundskoleämnet matematik och en elev (G) läser grundskoleämnet svenska läsåret 2023/24. Det anges att eleven ska läsa ämnet under ett läsår. Förutom att det anges att eleverna läser grundskoleämnet matematik eller svenska framgår inte av den individuella studieplanen att eleverna läser på introduktionsprogrammet. Under rubriken gymnasieprogram anges att eleven går samhällsvetenskapsprogrammet eller estetiska programmet.

I intervju den 25 januari 2024 uppger läraren i matematik att tre elever på introduktionsprogrammet läser grundskolans matematik och att elever endast kan läsa matematik på introduktionsprogrammet. Läraren i svenska uppger i intervju den 25 januari 2024 att en elev på introduktionsprogrammet ska läsa grundskoleämnet svenska, men att eleven inte har börjat med det än och att lärarens uppgift är att ta reda på elevens nivå. Rektorn uppger i intervju den 1

---

²¹ Inkom den 13 februari 2024, aktbilaga 35.

²² Inkom den 5 maj 2024, aktbilaga 30.

²³ Svar på informationsinhämtning, aktbilaga 5.

²⁴ Den 30 april 2024, aktbilaga 39.

²⁵ Svar på informationsinhämtning och plan för utbildningen, aktbilaga 5.

februari 2024 att fyra elever (H, I, J och K) på introduktionsprogrammet läser grundskoleämnet matematik och en elev (G) ämnet svenska. Enligt rektorn ska läraren i svenska undervisa eleven på introduktionsprogrammet en lektion varje vecka. Rektorn uppger vidare att elev I ska läsa grundskoleämnet matematik och det anges även i elevens individuella studieplan²⁶. Av betyg från grundskolan framgår att eleven har godkänt betyg i grundskolans matematik men inte i ämnet engelska. Rektorn uppger i intervju den 30 april 2024 att rektorn trodde att eleven inte hade ett betyg i grundskoleämnet matematik. Rektorn uppger vidare att elev I numera läser grundskolans engelska på introduktionsprogrammet.

Rektorn uppger skriftligen den 20 februari 2024 att skolan erbjuder undervisning i grundskoleämnena svenska, engelska och matematik vid behov och att det även tillkommit att elever har behov att läsa samhällsorienterande ämnen på introduktionsprogrammet.

Efter Skolinspektionens tillsynsbesök har rektorn den 13 februari 2024 inkommit med en reviderad plan för introduktionsprogram²⁷ och bifogat en förteckning över elever som läser introduktionsprogrammet läsåret 2023/24 i vilken anges att undervisning ges i grundskoleämnena matematik, svenska och samhällsorienterande ämnen. Av förteckningen framgår följande.

Elev J och K har inte godkänt betyg i grundskoleämnet matematik och utbildningen på introduktionsprogrammet omfattar detta ämne. Av betyg från grundskolan framgår att eleverna blir behöriga för nationellt program om de får godkänt betyg i matematik.

Elev I har inte godkänt betyg i grundskoleämnet engelska och skolan ska testa elevens kunskapsnivå i ämnet. Av betyg från grundskolan framgår att eleven blir behörig för nationellt program om eleven får godkänt betyg i engelska.

Elev G har inte godkända betyg i svenska och engelska och saknar betyg i samhällsorienterande ämnen och elevens utbildning ska omfatta dessa ämnen. Rektorn uppger i intervju den 30 april 2024 att eleven även läser engelska och att det är ett behov som kommit fram efter Skolinspektionens besök. Rektorn uppger vidare att eleverna G och I får en extra stödtimme engelska per vecka och testas för att lärarna ska se vilken nivå eleverna ligger på. Eleverna ska även genomföra de nationella proven i engelska för årskurs 9 för att lärarna ska se vilka delar eleverna har missat. Rektorn uppger att detta är något som skolan börjat med efter Skolinspektionens besök. Rektorn uppger skriftligen den 13 maj 2024 att elev G får stöd av läraren i svenska och ska göra nationella proven i årskurs 9. Om eleven efter tester inte blir godkänd kommer skolan att sätta in undervisning i ämnet svenska under läsåret 2024/25.

Elev H läser introduktionsprogrammet inriktad mot samhällsvetenskapsprogrammet och i förteckningen anges att elev H inte har

---

²⁶ Aktilaga 38.

²⁷ Elevförteckning med rubriken "2023/2024 – Skolans IMV-undervisning", aktbilaga 35.

godkända betyg i matematik och samhällskunskap och att eleven ska få undervisning i dessa ämnen. Av slutbetyg från grundskolan framgår att elev H saknar betyg i matematik och samhällskunskap samt att eleven har godkända betyg i nio ämnen. Utbildningen på introduktionsprogrammet för elev H behöver innehålla grundskoleämnena matematik och samhällskunskap samt ytterligare ett ämne för att eleven ska bli behörig till samhällsvetenskapsprogrammet.

Av förteckningen som inkom den 13 februari 2024²⁸ framkommer att ytterligare tre elever (B, L och O) vid tidpunkten läser introduktionsprogrammet.

För **elev O** ska utbildningen på IVM omfatta prövning i samhällsorienterande ämnen. Rektorn har skriftligen den 13 maj 2024 uppgett följande. Elev O, som gick samhällsvetenskapsprogrammet läsåret 2022/23, går om år 1 och läser introduktionsprogrammet. Elev O testas i samhällskunskap och historia läsåret 2023/24 för att se om eleven kan nå godkänt. Vid behov kommer skolan att sätta in undervisning i dessa ämnen läsåret 2024/25. Av betyg från grundskolan framgår att elev O saknar betyg i de fyra samhällsorienterande ämnena och att eleven har sju godkända betyg. Utbildningen på introduktionsprogrammet behöver omfatta de samhällsorienterande ämnena och ytterligare ett grundskoleämne för att eleven ska bli behörig till nationellt program.

För **elev B** ska utbildningen omfatta grundskoleämnet svenska och samhällsorienterande ämnen. Rektorn har skriftligen den 13 maj 2024 uppgett att elev B får stöd av läraren i svenska och ska göra nationella proven i årskurs 9. Om eleven efter tester inte blir godkänd kommer skolan att sätta in extra undervisning i grundskoleämnet svenska under läsåret 2024/25.

För **elev L** anges att eleven inte har godkända betyg i samhällsorienterande ämnen och att utbildningen på introduktionsprogrammet ska omfatta prövning i dessa ämnen. Av betyg från grundskolan framgår att eleven i de fyra samhällsorienterande ämnena fått icke godkända betyg samt att eleven har godkända betyg i sju ämnen. Utbildningen på introduktionsprogrammet behöver omfatta de samhällsorienterande ämnena och ytterligare ett grundskoleämne för att eleven ska bli behörig till nationellt program.

Rektorn uppger i intervju den 30 april 2024 att det finns elever²⁹ som inte har godkända betyg i samhällsorienterande ämnen och läraren ska genomföra test för att se vilken nivå eleverna ligger på i ämnena samhällskunskap och historia. Rektorn uppger att läraren ska börja med dessa ämnen eftersom eleverna inte kan göra alla ämnen samtidigt.

Utbildningen på introduktionsprogrammet läsåret 2022/23

---

²⁸ Elevförteckning med rubriken "2023/2024 – Skolans IMV-undervisning", aktbilaga 35.

²⁹ Eleverna G, O, H, L och B enligt elevförteckning med rubriken "2023/2024 – Skolans IMV-undervisning", aktbilaga 35.

Av planer för introduktionsprogram³⁰ anges att sex elever (A, C, D, E, M och T) läste introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 och blev godkända höstterminen 2023. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök uppger elev C och D att de inte fick godkänt betyg i grundskoleämnet matematik. Av senare inkommen dokumentation³¹ framgår att tre elever (A, M och T) har fått ett godkänt betyg i matematik och att elev C, D och E har fått betyget F. Av elevernas individuella studieplaner framgår att fyra elever (A, E, M och T) har läst grundskoleämnet matematik. Det framgår inte av två elevers (C och D) individuella studieplaner att de har läst introduktionsprogrammet.

Elev T läste grundskolans matematik i år 1 på introduktionsprogrammet och fick godkänt betyg. Av betyg från grundskolan framgår dock att elev T har godkänt betyg i matematik, samt icke godkänt betyg i svenska och att eleven fått godkända betyg i åtta ämnen.³²

Elev M, som läser år 2 på estetiska programmet läsåret 2023/24, gick år 1 på introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 läste och fick godkänt betyg i grundskoleämnet matematik. Elev M har från grundskolan godkända betyg i åtta ämnen. Utbildningen på introduktionsprogrammet hade för elev M behövt innehålla ytterligare tre grundskoleämnen för behörighet till nationellt program.

Elev E läser år 2 på samhällsvetenskapsprogrammet läsåret 2023/24 och gick år 1 på introduktionsprogrammet läsåret 2022/23. Elev E läste på introduktionsprogrammet grundskoleämnet matematik men fick inte godkänt betyg, vilket framgår av elevens individuella studieplan. Elev E har från grundskolan godkända betyg i tio ämnen och har icke godkänt betyg i matematik samt saknar betyg i geografi, historia och samhällskunskap. Utbildningen på introduktionsprogrammet hade för elev E även behövt omfatta geografi, historia och samhällskunskap för behörighet till samhällsvetenskapsprogrammet.

Elev C läser år 2 på estetiska programmet läsåret 2023/24 och gick år 1 på introduktionsprogrammet läsåret 2022/23. Elev C läste grundskoleämnet matematik på introduktionsprogrammet men fick inte godkänt betyg. Det framgår inte av elevens individuella studieplan. Eleven har enligt betygsdokument godkända betyg i tio grundskoleämnen. Utbildningen på introduktionsprogrammet hade för elev C utöver ämnet matematik även behövt omfatta ytterligare ett ämne för behörighet till estetiska programmet.

Elev D läser år 2 på samhällsvetenskapsprogrammet läsåret 2023/24. Elev D uppger i intervju att eleven läste grundskolans matematik på introduktionsprogrammet

---

³⁰ Planer för introduktionsprogram, som inkom den 19 januari 2024 respektive den 30 januari 2024, aktbilaga 5 och 2.

³¹ Elevförteckning med rubriken "2022/2023 – Skolans IMV-undervisning", aktbilaga 35.

³² Eleven uppfyller inte behörighetskrav för introduktionsprogrammet, se ovan under rubriken Behörighet och antagning till introduktionsprogrammet programinriktat val.

läsåret 2022/23 men fick inte godkänt betyg. Det framgår inte av elevens individuella studieplan.

I en förteckning över elever som läste introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 som rektorn inkom med den 13 februari 2024³³ har ytterligare en elev (S) lagts till.

Elev S har enligt uppgift från rektorn i intervju den 30 april 2024 läst grundskolans matematik på introduktionsprogrammet i år 1 och fått godkänt betyg. Det framgår inte av elevens individuella studieplan. Eleven läser år 2 på nationellt program läsåret 2023/24 och har enligt rektorn dispens i ämnet engelska. Utbildningen på introduktionsprogrammet hade för elev S behövt innehålla ytterligare fyra grundskoleämnen för behörighet till nationellt program.

Rättslig reglering

Utbildningens innehåll

Gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. Utbildningen i gymnasieskolan ska i huvudsak bygga på de kunskaper eleverna har fått med sig från grundskolan eller i motsvarande utbildning (15 kap. 2 § skollagen).

Utöver vad som gäller för all gymnasieutbildning enligt 15 kap. 2 § är syftet med introduktionsprogrammet programinriktat val att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet (17 kap. 3 § skollagen).

Programinriktat val får utformas för en grupp elever eller för en enskild elev (17 kap. 4 § skollagen).

Utbildningen på introduktionsprogram ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl (17 kap. 6 § skollagen).

Programinriktat val ska innehålla de grundskoleämnen som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett nationellt program, och de kurser som ingår i det nationella program som utbildningen är inriktad mot (6 kap. 4 § gymnasieförordningen).³⁴

Plan för utbildningen och individuell studieplan

---

³³ Elevförteckning med rubriken "2022/2023 – Skolans IMV-undervisning", aktbilaga 35.

³⁴ Bestämmelsen är ändrad genom SFS 2023:654, tidigare lydelse gäller.

Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd (17 kap. 7 § skollagen).

Utgångspunkten är dock att det ska vara möjligt för eleven att bli behörig inom högst ett år med de givna förkunskapskraven och med hjälp av det särskilda stödet varje elev har rätt att få (prop. 2009/10:165, s. 435). Vissa elever kan emellertid behöva läsa under en längre tid än ett år (prop. 2009/10:165, s. 437).

En elev som har påbörjat ett introduktionsprogram har rätt att fullfölja utbildningen hos huvudmannen enligt den utbildningsplan som gällde när utbildningen inleddes och den individuella studieplanen, eller på ett annat introduktionsprogram enligt huvudmannens utbildningsplan och en ny individuell studieplan. Om en elev har medgett att den individuella studieplanen ändras, har eleven rätt att fullfölja utbildningen enligt den ändrade planen (17 kap. 15 § skollagen).

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan (17 kap. 7 § skollagen). En elevs individuella studieplan ska innehålla bland annat följande uppgifter:

- vilken studieväg eleven går på,
- de kurser eller ämnesområden som eleven har valt eller valt bort,
- övriga kurser eller ämnesområden som ingår i elevens program,
- om eleven följer ett reducerat program och i så fall i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort,
- när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen.

Om eleven går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom innehålla bland annat uppgifter om

- utbildningens mål och längd (1 kap. 7 § gymnasieförordningen).³⁵

Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov (Lgy 11, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Det finns allvarliga brister i planeringen av utbildningen och elevernas individuella studieplaner

Introduktionsprogrammet programinriktat val har inte en nationell fastställd struktur och längd. Det är i stället huvudmannen som ansvarar för att utforma utbildningen utifrån förutsättningarna vid skolenheten och efter elevernas behov.

Det ska finnas en plan för utbildningen och eleven har rätt att fullfölja utbildningen enligt den utbildningsplan som gällde när utbildningen inleddes. Under handläggningen av ärendet har huvudmannen reviderat planen för utbildningen vid

---

³⁵ Bestämmelsen är ändrad genom SFS 2023:654, äldre lydelse gäller.

flera tillfällen. Ändringarna rör utbildningens innehåll och längd. Planen får förstås revideras vid behov, men avsikten är inte att planen ska revideras återkommande eftersom det måste vara tydligt vilken plan som gäller för en elev.

På introduktionsprogrammen är den individuella studieplanen mycket viktig eftersom det inte finns någon programstruktur, utan det är elevens studieplan som visar vad utbildningen ska innehålla. Den individuella studieplanen ska fungera som en mer preciserad beskrivning av elevens utbildning vad gäller mål, längd och innehåll. Eftersom utgångspunkten är att varje elev ska ha en planerad studiegång och att det har beslutats på förhand vilka grundskoleämnen och kurser eleven ska läsa, behöver den individuella studieplanen beslutas så snart som möjligt efter att eleven tagits emot till programmet.

Skolinspektionens utredning visar att elevernas individuella studieplaner inte innehåller de uppgifter som de ska enligt skollagen. Beträffande några elever (C, D och S) går inte alls att utläsa att eleverna har gått på introduktionsprogrammet, och det framgår inte några studier i grundskoleämnen. Inte för någon elev på introduktionsprogrammet anges den studieväg som eleven går på/har gått på, det vill säga introduktionsprogrammet. Istället anges det högskoleförberedande program som utbildningen är inriktad mot. Detta är felaktigt när det gäller elever som ännu inte blivit antagna till ett högskoleförberedande program. Det framgår att utbildningen för eleverna som går eller har gått introduktionsprogrammet innehåller grundskoleämnet matematik (åtta elever) eller svenska (en elev). För elev I anges felaktigt att eleven läser grundskoleämnet matematik, det ska vara engelska har rektorn förklarat. Andra studier i grundskoleämnen framgår inte i någon elevs individuella studieplan.

Vidare innehåller de individuella studieplanerna inte uppgifter om utbildningens mål. Utbildningens mål behöver kopplas till syftet med utbildningen som är att eleven så snart som möjligt ska kunna antas till det program som utbildningen är inriktad mot. Elevens utbildning ska innehålla de grundskoleämnen som eleven inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till det program som utbildningen är inriktad mot. Av Skolinspektionens utredning framgår att nästintill samtliga elever har behov av att läsa ytterligare grundskoleämnen än de som framgår av elevens individuella studieplan (se nästa rubrik).

Skolinspektionen konstaterar att planerna är mycket ofullständiga i förhållande till de behov som eleverna har av studier i grundskoleämnen. Gällande utbildningens längd ska anges hur länge undervisning ska schemaläggas i de grundskoleämnen som elevens utbildning innehåller (exempelvis till första läsårets slut).

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav avseende individuella studieplaner. Skolans individuella studieplaner lever inte upp till syftet att fungera som en beskrivning av elevens utbildning vad gäller mål, längd och innehåll för elever på introduktionsprogrammet. Skolinspektionen bedömer att bristerna är allvarliga mot bakgrund av att den individuella studieplanen är av central betydelse för utbildningen för elever på introduktionsprogram.

Det finns allvarliga och omfattande brister i utbildningens innehåll som innebär att elever inte får den utbildning som de har rätt till

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga och omfattande brister avseende innehållet i utbildningen på introduktionsprogrammet. Läsåret 2022/23 innehöll utbildningen på introduktionsprogrammet endast grundskoleämnet matematik. Utbildningen ska, som framgått, innehålla de grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett nationellt program. Syftet med utbildningen är att eleven så snart som möjligt ska kunna antas till det program som utbildningen är inriktad mot. Det var bara två (A och D) av de sju elever som gick introduktionsprogrammet nämnda läsår som endast behövde studier i och godkänt betyg i matematik för bli behörig till det program som elevens utbildning var inriktad mot. Övriga fem elever hade även behov av att läsa andra grundskoleämnena och flera av eleverna hade behövt studier i ytterligare tre eller fyra ämnen. Anmärkningsvärt är till exempel att elev T redan hade godkänt betyg i matematik från grundskolan, men sammanlagt endast åtta godkända betyg. Skolinspektionen konstaterar att eleverna inte har fått den utbildning som de har antagits till och har rätt till.

Vid informationsinhämtningen inför tillsynen och i den plan för utbildningen som huvudmannen inkom med den 19 januari 2024 framgår att introduktionsprogrammet innehåller undervisning i matematik. Vid Skolinspektionens tillsynsbesök den 25 januari 2024 uppdagas att elever som går introduktionsprogrammet saknar godkända betyg i även andra ämnen. Härfter har huvudmannen inkommit med en justerad utbildningsplan den 30 januari 2024 av vilken framgår att utbildningen även innehåller ämnet svenska. Det framkommer dock i intervju med lärare att undervisningen i svenska ännu inte har påbörjats, trots att mer än en termin har passerat. Rektorn uppger i intervju den 1 februari 2024 att fyra elever (H, I, J och K) på introduktionsprogrammet läser grundskoleämnet matematik och en elev (G) ämnet svenska.

I en justerad plan för utbildningen och bifogad elevförteckning den 13 februari 2024 framkommer att ytterligare tre elever (B, L och O) numera går introduktionsprogrammet och att eleverna G och H ska få undervisning i fler ämnen än som tidigare angetts. Det framkommer också att elev I:s utbildning ska innehålla studier i engelska och inte i matematik som tidigare angetts.

Först konstaterar Skolinspektionen att utbildning på introduktionsprogrammet inte ska innehålla grundskoleämnet svenska. För att kunna antas till utbildningen krävs att eleven har godkänt betyg i svenska eller svenska som andra språk. Rektorn tillika huvudmannen har i denna del inte insikt i gällande bestämmelser.

Skolinspektionen konstaterar att det föreligger stor oordning och stora brister i organiseringen av utbildningen. Huvudmannen har inte kunskap om vilka grundskoleämnena eleverna behöver godkända betyg i för att kunna antas till nationellt program. Skolinspektionens utredning visar att utbildningen på introduktionsprogrammet under höstterminen 2023, i likhet med läsåret dessförinnan, endast innehållit ämnet matematik, trots att flera elever har behov

av studier i andra ämnen. Först i samband med Skolinspektionens tillsynsbesök har huvudmannen uppmärksammat att utbildningen på introduktionsprogrammet inte innehåller de ämnen som elever inte har godkända betyg i från grundskolan och även andra felaktigheter, såsom att elev I ska läsa engelska. Huvudmannen har allteftersom uppgett att utbildningen innehåller ytterligare ämnen.

Dock konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen alltjämt inte har kunskap om vilka grundskoleämnen eleverna behöver godkända betyg i för att kunna antas till nationellt program. Det finns elever (H, O och L) som även, utöver de ämnen huvudmannen sedermera tillagt, behöver studier i ytterligare ämnen för att nå behörighet till de program som elevernas utbildning är inriktad mot.

Skolinspektionen bedömer vidare att annat inte har framkommit än att eleverna alltjämt inte får undervisning i andra ämnen än matematik. Elever som tas emot på introduktionsprogrammet ska som utgångspunkt få schemalagd undervisning i de grundskoleämnen som utbildningen ska innehålla. Det är inte fråga om att eleven ska genomgå en prövning för betyg, även om en elev som önskar det har rätt att genomgå prövning.³⁶ Av Skolinspektionens utredning framgår att lärare i engelska, samhällskunskap och historia genomför test för att se vilken kunskapsnivå eleverna ligger på. Detta motsvarar inte att eleverna får undervisning av lärare i ämnet. Det är istället, enligt Skolinspektionen, fråga om sådan planering som behöver ske i anslutning till mottagandet av en elev till utbildningen. Enligt Skolinspektionens bedömning innehåller utbildningen på introduktionsprogrammet alltså inte undervisning i engelska och samhällsorienterande ämnen.

Skolinspektionen konstaterar sammantaget att utbildningen på introduktionsprogrammet inte har det innehåll som utbildningen ska ha enligt skollagen. Huvudmannen utformar inte utbildningen så att eleverna får möjlighet att bli behöriga till ett nationellt program och syftet med utbildningen uppfylls inte. Det vill säga utbildningen innehåller inte de grundskoleämnen som elever inte har godkända betyg i och behöver för att uppnå behörighet till nationella program. Elever får inte den utbildning som huvudmannen säger sig anordna och som eleverna har antagits till. Eleverna får inte den utbildning som de har rätt till. Detta är allvarligt och får stora konsekvenser för berörda elever.

---

³⁶ Enligt 8 kap. 24 § gymnasieförordningen har en elev rätt att genomgå prövning vid den egna skolenheten i alla grundskoleämnen som ingår i elevens individuella studieplan.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan till rektorn och utredning om särskilt stöd

I intervju kan lärarna inte svara på frågan om det finns en rutin för anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. En lärare uppger att skolsköterskan brukar vara inkopplad då. En lärare uppger att det är en så liten verksamhet att det hela tiden är klart vilken elev som behöver stöd och inte. Vidare uppger en lärare att lärare ska anmäla eventuellt behov av särskilt stöd när en elev har extremt mycket frånvaro. En annan lärare uppger att lärare kanske ska anmäla om en elev inte lyckas med momenten, men att det oftast går bra efter att lärare skickat en så kallad F-varning. Det innebär att läraren skriftligen meddelar vad en elev som riskerar att få betyget F behöver göra för att bli godkänd. Elever kan också behöva gå på extra studietid.

I intervjuer uppger rektorn, personal i elevhälsan och en lärare att om lärare befarar att en elev inte kommer att nå målen trots extra anpassningar ska de meddela rektorn på elevkonferenser. Rektorn eller specialläraren kan sedan dela informationen med elevhälsoteamet. Personal i elevhälsan uppger att efter detta kallar representanter från skolan eleven till möte. Personal i elevhälsan kan inte svara på frågan om skolan gör en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Lärarna uppger att de inte vet vad som händer efter att lärare har tagit upp en elev på klasskonferensen men att det inte har genomförts en utredning om särskilt stöd för någon elev som går på skolan nu.

I intervju med lärare framkommer att det finns några elever som inte uppnår målen trots extra anpassningar och att flera elever har F-varningar. Rektorn uppger att lärare inte har anmält behov av en utredning om särskilt stöd de senaste tolv månaderna. På frågan om det finns elever som rektorn anser att lärarna borde ha informerat om uppger rektorn att i matematik får många elever betyget F hur mycket stöd skolan än sätter in, men att eleverna inte har fått särskilt stöd.

Rektorn uppger att om lärare befarar att en elev inte kommer att få godkänt betyg trots extra anpassningar görs en utredning om behov av särskilt stöd. Rektorn har inkommit med sex åtgärdsprogram som upprättats på skolan. Rektorn uppger att skolan inte har gjort en utredning om elevens behov av särskilt stöd innan upprättandet av åtgärdsprogrammen. Enligt rektorn handlar åtgärdsprogrammen inte alltid om särskilt stöd, utan det kan vara reducerat program. Rektorn uppger att rektorn redan vet vilka svårigheter eleverna har och att skolan inte har utrett elevernas behov av särskilt stöd då de har tänkt att de redan vet vad eleverna behöver.

Personal i elevhälsan uppger att det är rektorn som gör utredningar och som skriver åtgärdsprogram. Vidare uppger specialläraren att tre utredningar har

resultat i att åtgärdsprogram har utarbetats.³⁷ Personal i elevhälsan uppger att det bara är rektorn som är involverad i de pedagogiska utredningarna. Specialläraren säger att denne inte är delaktig i utredning och utformning av åtgärdsprogram. Rektorn har skriftligen tillagt att rektorn inte gör pedagogiska utredningar, det gör specialläraren och mentorn tillsammans med övriga pedagoger samt att elevhälsoteamet ger rekommendationer och att rektorn fattar beslut utifrån det.

På frågan om rektorn har fattat beslut om att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas uppger rektorn att rektorn inte har gjort det. Rektorn har skriftligen tillagt att beslut att inte upprätta åtgärdsprogram tas fortlöpande beroende på elevernas omständigheter och behov.

Åtgärdsprogram

I informationsinhämtningen har rektorn uppgett att det finns sex aktiva åtgärdsprogram³⁸ på skolan och Skolinspektionen har tagit del av dessa. Ett åtgärdsprogram är beslutat vårterminen 2022, två vårterminen 2023 och tre höstterminen 2023. Lärare, elevhälsa och rektorn uppger i intervju den 25 januari och 1 februari 2024 att det endast är ett åtgärdsprogram (elev F) som är aktivt och att övriga åtgärdsprogram är avslutade.

Åtgärdsprogrammet för elev F är beslutat den 30 augusti 2023 och avslutat samma dag. Det anges inte några åtgärder i åtgärdsprogrammet. Enligt rektorn har eleven ett åtgärdsprogram på grund av sjukdom och hög frånvaro. Rektorn tillägger att det inte är ett särskilt stöd och att eleven är sjukskriven. I intervju den 30 april 2024 uppger rektorn att eleven är tillbaka i skolan och att åtgärdsprogrammet är avslutat.

I åtgärdsprogrammet för elev A finns beslut om reducerat program som innebär att eleven befrias från undervisning i moderna språk. I åtgärdsprogrammet anges även andra åtgärder för eleven i form av samtal med skolsköterska och kurator. Åtgärdsprogrammet avslutades samma dag som det beslutades.

Ytterligare fyra åtgärdsprogram innehåller beslut om reducerat program.³⁹ En elev har befriats från undervisning en eller två kurser. Fyra av åtgärdsprogrammen har avslutats samma dag som de beslutades och ett åtgärdsprogram är avslutat 16 dagar efter att det utarbetades.

Enligt rektorn har skolan inte gjort en utredning om särskilt stöd för någon av eleverna och ingen av eleverna har getts annat särskilt stöd innan beslutet om reducerat program. I intervju med elever i år 2 berättar elev E att eleven inte har fått den hjälp som eleven hade behövt för att få godkänt i matematik och att rektorn har uppmanat eleven att skaffa en "studybuddy" utanför skolan. Eleven har beslut om reducerat program som avser ämnet matematik. Rektorn har skriftligen

---

³⁷ Elev A, E och F.

³⁸ Åtgärdsprogrammen gäller eleverna A, C, D, E, F och S.

³⁹ Elev C, D, E och S.

tillagt att de aktuella eleverna under läsåret 2022/23 läste grundskolans matematik, kursen Matematik 1b och fick extra stötid i matematik. Trots alla lektioner och stötid har vissa elever inte klarat att få godkänt. Skolan har i dessa fall haft ett nära samarbete med vårdnadshavarna om hur de kan stötta eleven hemma. Rektorn uppger även att vissa grundskolor ger elever godkänt i matematik trots att eleverna knappt har grundläggande kunskaper.

Av skolans betygs katalog framgår att under läsåret 2022/2023 hade nio av 22 elever underkänt betyg i kursen Historia 1b, nio av 20 elever hade underkänt betyg i kursen Religion 1b, fyra av 12 elever hade underkänt betyg i kursen Svenska 3, tio av 34 elever hade underkänt betyg i kursen Medieproduktion 1 och fem av 18 elever hade underkänt betyg i kursen Medier, samhälle och kommunikation.

Tidigare tillsyn

I tidigare tillsyn av verksamheten (ärende med dnr 2016:6103) beslutade Skolinspektionen den 24 mars 2017 att förelägga huvudmannen att vidta åtgärder för att rätta till brister bland annat inom området särskilt stöd. I beslutet konstaterade Skolinspektionen att rektorn beslutat om reducerat program utan att detta föregåtts av en utredning av behovet av särskilt stöd och att rektorn inte såg till att utreda elevernas behov av särskilt stöd när det fanns signaler om att elever riskerade att inte nå gällande kunskapskrav. Efter uppföljning beslutade Skolinspektionen den 11 juni 2018 att förelägga huvudmannen att vid vite vidta åtgärder för att avhjälpa kvarstående brister inom särskilt stöd. Huvudmannen förelades bland annat att genomföra kompetensutvecklingsinsatser så att rektorn och personalen fick nödvändiga insikter i skollagens bestämmelser om arbetet med särskilt stöd. Skolinspektionen bedömde den 7 januari 2019 att huvudmannen hade vidtagit åtgärder så att de påtalade bristerna hade avhjälpats och avslutade ärendet. Detta mot bakgrund av att en kompetensutvecklingsplan hade utarbetats för rektorn och att rektorn hade deltagit i olika kompetenshöjande insatser inom bland annat specialpedagogik och skoljuridik.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygs kriterier som ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

En elev i gymnasieskolan kan befrias från undervisning i en eller flera kurser eller gymnasiearbetet om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Reducerat program beslutas inom ett åtgärdsprogram (9 kap. 6 § gymnasieförordningen⁴⁰).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd på skolan. Av Skolinspektionens utredning framgår att flera lärare inte har kunskap om när de ska anmäla till rektorn att det finns skäl att utreda en elevs behov av särskilt stöd och flera lärare känner inte heller till skolans rutiner för arbetsprocessen med särskilt stöd. Av uppgifter från lärare och elevhälsan framgår att även om lärare befarar att några elever trots extra anpassningar inte kommer att nå gällande betygsriterier har de inte anmält det till rektorn. Enligt rektorn har det inte kommit någon anmälan från lärare det senaste året. Av utredningen framgår också att ett stort antal elever har fått betyget F i en eller flera kurser vårterminen 2023 och att ingen av eleverna har anmälts till rektorn. Skolinspektionen bedömer att skolan inte uppfyller skollagens krav när det gäller skyldigheten för lärare att anmäla till rektorn att det finns skäl att utreda en elevs behov av särskilt stöd.

Skolinspektionens utredning visar vidare att skolan inte gör en utredning om särskilt stöd efter att det framkommit att en elev kan vara i behov av sådant stöd. Skolinspektionen bedömer att det inte finns fungerande rutiner för arbetet med utredning om särskilt stöd. Det framkommer olika uppgifter om vem som ansvarar för att genomföra utredningar om särskilt stöd och hur elevhälsans kompetens ska tas tillvara i detta arbete. Skolan har inte gjort en utredning om särskilt stöd för de sex elever som rektorn har fattat beslut om åtgärdsprogram och reducerat program för. Rektorn uppger att skolan inte utreder elevers behov av särskilt stöd eftersom skolan redan känner till elevernas svårigheter och behov av stöd. Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på att rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. En utredning om särskilt stöd syftar till att ge skolan underlag för att förstå vilket stödbehov en elev har och ska ligga till grund för beslut om särskilt stöd. Som huvudregel ska samråd ske med elevhälsan. Utredningen ska göras skyndsamt, och när den är

---

⁴⁰ Bestämmelsen är ändrad genom SFS 2023:654, tidigare lydelse gäller.

färdig ska rektorn fatta beslut om åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Detta är viktigt för att skolan ska kunna sätta in adekvata stödåtgärder för eleven.

Beslut om reducerat program är en ingripande stödåtgärd som innebär att skolan inte får utfärda en gymnasieexamen och som påverkar elevens möjlighet till fortsatta studier. Ett sådant beslut förutsätter att eleven har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på annat sätt. Utredningen om särskilt stöd behöver därför klarlägga vilka studiesvårigheter eleven har samt vilka andra former av stöd som har prövats. Det är en brist att beslut om reducerat program fattas utan att det finns en utredning som ger stöd för bedömningen att elevens behov inte kan lösas på annat sätt.

Ett av skolans åtgärdsprogram anger inte några åtgärder som ska vidtas för att tillgodose elevens behov av särskilt stöd. Det är en brist eftersom syftet med ett åtgärdsprogram är att skolan ska sätta in konkreta åtgärder utifrån elevens behov av särskilt stöd. I ett åtgärdsprogram ska anges när åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Utvärderingen syftar till att se över om de stödinsatser som satts in har gett effekt eller om åtgärder behöver ändras eller läggas till nya åtgärder för att ge eleven förutsättningar att uppfylla gällande betygskriterier. Flera av skolans åtgärdsprogram har avslutats samma dag eller i nära anslutning till att de har beslutats. Skolinspektionen bedömer att detta inte är korrekt då åtgärderna ännu inte har genomförts. Särskilt stöd ska också ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, vilket för gymnasieskolan innebär att stödinsatser inte ska begränsas till att avse en viss kurs, om det inte är uppenbart att stödåtgärderna var nödvändiga enbart för den kursen. Ett åtgärdsprogram ska avslutas först när det bedöms att eleven inte längre är i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen konstaterar att det är fråga om upprepade brister inom området särskilt stöd, myndigheten har påtalat brister i detta avseende vid tidigare tillsyn av verksamheten. Skolinspektionen bedömer att rektorn har kunskap om gällande regelverk men trots detta underlåter att fullgöra sina skyldigheter, bland annat gällande att se till att en utredning om särskilt stöd initieras när det framkommer att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Även den omständigheten att rektorn förklarar att rektorn redan vet vilka svårigheter eleverna har, visar att rektorn inte har vilja att följa gällande bestämmelser.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I Informationsinhämtningen inför tillsynen har rektorn uppgett att skolan inte har gjort någon frånvaroutredning de senaste 12 månaderna. I intervju med lärarna framkommer det att det är cirka fyra elever på skolan som har hög frånvaro och att mentorerna följer upp dessa elever och har samtal med deras vårdnadshavare och rektorn. Lärarna uppger att de gör frånvaroutredningar tillsammans med rektorn.

Rektorn uppger att om en elev har mer än 10 procent ogiltig frånvaro startas en utredning av elevens frånvarande. Eleven kan då få träffa skolsköterskan eller skolkuratoren som försöker ta reda på varför eleven inte är i skolan. Rektorn har skriftligen tillagt att rektorn har möten med elevhälsan varannan vecka och att de då följer upp elevernas närvaro.

Rektorn uppger att elev B är frånvarande till och från och att rektorn har haft samtal med elevens vårdnadshavare men att skolan inte har gjort en frånvaroutredning. Rektorn uppger att det är en brist att skolan inte gör frånvaroutredningar. Enligt rektorn måste skolan ha kommunikation med hemmet om en elev på grund av frånvaro riskerar att inte få godkända betyg.

Av inlämnade frånvarorapporter från höstterminen 2023 till början av februari 2024 framgår att 27 elever på skolan har över 20 procent frånvaro. Av dessa har åtta elever över 30 procent frånvaro och fem elever över 50 procent frånvaro. Vidare framgår att 21 elever hade över 20 timmar ogiltigt frånvaro under perioden.

Rektorn uppger att rektorn anmäler till hemkommunen när en elev inte klarar av att gå i skolan för att gymnasiet är för svårt och det kommunala aktivitetsansvaret måste ta över. Rektorn vet inte hur många elever som rektorn har anmält till hemkommunen. Av uppgifter från Stockholms kommun framgår att de inte tagit emot någon anmälan om frånvaro från Stillerska gymnasiet höstterminen 2023. Av uppgifter från Lidingö kommun framgår att skolan under hösten 2022 meddelat att två elever hade hög frånvaro, därefter har inte något sådant meddelande lämnats.

Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (15 kap. 16 § skollagen).

Om en elev som inte har fyllt 20 år är frånvarande i betydande utsträckning ska huvudmannen snarast meddela detta till hemkommunen (15 kap. 15 § skollagen).

Huvudmännen bör kunna uppfylla sin rapporteringsskyldighet till hemkommunen genom att lämna samma uppgifter som lämnas enligt gällande rutiner för rapportering av otillåten frånvaro till CSN (prop. 2013/14:191 s 146).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda elevers upprepade eller längre frånvaro. Även om rektorn och lärare uppger att skolan ska göra en frånvaroutredning om en elev har hög frånvaro framkommer att detta inte sker. Rektorn uppger också att det är en brist att skolan inte gör frånvaroutredningar.

Av information som huvudmannen lämnat inför tillsynen framgår att det inte fanns elever som har hög frånvaro. Under intervju med lärare framkommer att det är cirka fyra elever som har hög frånvaro. Dock framgår av skolans frånvaroregistrering att 27 av 47 elever har över 20 procent frånvaro, och att det finns ett flertal elever som har över 50 procent frånvaro. Skolinspektionen konstaterar att skolan visserligen har uppmärksammat några elever som har hög frånvaro och för en dialog med elevernas vårdnadshavare. Skolan har dock inte gjort någon dokumenterad utredning och skolan har inte heller någon plan för vilka åtgärder som ska vidtas för att få eleven att bryta ett negativt frånvaromönster.

Sammantaget leder bristerna inom skolans arbete med att utreda elevernas upprepade eller längre frånvaro till att det finns risk att eleverna på Stillerska gymnasiet inte får det stöd som de behöver.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i skolans arbete med att meddela hemkommunen när en elev är frånvarande i betydande utsträckning. Trots att det i Skolinspektionens utredning framkommer att flera elever hösten 2023 haft sådan frånvaro har huvudmannen inte meddelat detta till elevernas hemkommuner.

Lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Enligt huvudmannen arbetar åtta lärare på skolan under vårterminen 2024, inklusive rektorn som undervisar. Tre av lärarna, inklusive rektorn har legitimation som lärare.

Under läsåret 2023/24 sker undervisningen i ämnena engelska, digitalt skapande och medieproduktion av lärare som är behöriga i ämnena.⁴¹ Övriga ämnen⁴¹ som skolans utbildningar omfattar detta läsår undervisas av lärare som saknar legitimation och behörighet för den undervisning de bedriver. Skolan anordnar inte undervisning i religionskunskap, historia, psykologi och idrott- och hälsa varje läsår. Lärare i dessa ämnen finns därför inte anställda varje läsår.

Rektorn uppger i intervju och skriftligen att de flesta av lärarna som inte är legitimerade är "ämnesbehöriga" och har lång erfarenhet. Enligt rektorn är läraren i samhällskunskap, journalistik och filosofi snart klar med sin lärarlegitimation.⁴² Läraren i svenska är legitimerad och behörig för svenska i grundskolan och har arbetat på högstadiet i många år. Rektorn uppger att rektorn inte har gjort försök

---

⁴¹ Entreprenörskap, filosofi, historia, idrott- och hälsa, journalistik, matematik, naturkunskap, psykologi, religion, samhällskunskap och svenska.

⁴² Av studieintyg framgår att läraren läser kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) ämneslärare för grundskolans årkurs 7-9, 90,0 hp. Läraren startade utbildningen i januari 2020 och är inte klar med utbildningen.

att rekrytera en behörig lärare eftersom läraren fungerar så bra. Läraren i idrott- och hälsa samt naturkunskap har enligt rektorn "ämneskunskap" i idrott- och hälsa då läraren har varit elitidrottare. Skolan har inte försökt rekrytera en behörig lärare i idrott- och hälsa eller naturkunskap inför läsåret 2023/24. Rektorn uppger att läraren i matematik har läst 105 poäng matematik på universitet men har inte läst kompletterande pedagogisk utbildning (KPU).

Skolinspektionen har inhämtat uppgifter om huvudmannens försök att rekrytera lärare för läsåret 2023/24. Av annonser avseende lärare i matematik respektive samhällskunskap, framgår att huvudmannen söker efter lärare med en till två års erfarenhet som lärare på gymnasieskola och att det är meriterande med två års eftergymnasial utbildning och lärarlegitimation. Det framgår inte av annonserna att huvudmannen söker lärare som har legitimation och behörighet för ämnena. Rektorn uppger att det är svårt att hitta legitimerade lärare och att det ifall att huvudmannen annonserar efter legitimerade lärare kan hända att ingen söker jobbet. Utöver dessa två annonser har huvudmannen inte gjort försök att rekrytera lärare för läsåret 2023/24. Efter sportlovet 2024 inleddes undervisning i ämnet psykologi av en lärare som inte är legitimerad. Rektorn uppger att tjänsten inte annonserats ut och att rektorn har haft kontakt med läraren tidigare. Rektorn uppger att läraren är samtalscoach och att läraren är ämnesbehörig i psykologi.

Enligt huvudmannen används undantagsregeln från kraven på legitimation och behörighet för lärare. Detta på grund av att det inte finns någon behörig lärare i huvudmannens organisation och att försöken att rekrytera behöriga lärare inte har gett resultat.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som hen ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261). Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet (prop. 2013/14:112, s. 47).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska 1. vara

lämplig att bedriva undervisningen, och 2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande (2 kap. 18 § första stycket skollagen). En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder (2 kap. 18 § andra stycket skollagen).

I förarbeten till bestämmelsen anges följande. För att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (prop. 2009/10:165, s. 268 f). Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (prop. 2010/11:20 s. 84 f). Beträffande bestämmelsens andra stycke anges att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165, s. 653).

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att tre av åtta lärare på skolan, inklusive rektorn, är legitimerade och endast i tre ämnen är läraren som bedriver undervisningen behörig. Undervisningen bedrivs av lärare som är obehöriga och som saknar legitimation i ämnena entreprenörskap, filosofi, historia, idrott- och hälsa, journalistik, matematik, naturkunskap, psykologi, religionskunskap, samhällskunskap och svenska/svenska som andra språk.

Av skolförfattningarna framgår att huvudregeln är att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Av både lag och förarbeten framgår att användande av lärare utan legitimation och behörighet endast ska ske undantagsvis och under en begränsad tid. En obehörig lärare får användas för att bedriva en viss undervisning under högst ett år i sänder. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen.

Visserligen har huvudmannen annonserat efter lärare i samhällskunskap samt matematik inför läsåret 2023/24. Huvudmannen har dock inte sökt legitimerade och behöriga lärare. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte kan anses ha gjort ett försök att finna lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen och därmed inte uppfyller förutsättningarna för att få tillämpa undantag från krav på legitimerade och behöriga lärare.

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen inte har gjort försök att anställa legitimerade och behöriga lärare i idrott- och hälsa, naturkunskap och svenska inför läsåret 2023/24 trots att de lärare som undervisar i de ämnena har arbetat på skolan under läsåret 2022/23. Inter heller har huvudmannen gjort försök att

rekrytera en legitimerad och behörig lärare i psykologi. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen därför inte uppfyller förutsättningarna för att få tillämpa undantag från krav på lärare. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen i flera fall använder sig av lärare som är obehöriga och som saknar legitimation i strid med de krav som följer av skollagens bestämmelser om lärare. Skolinspektionen konstaterar också att begreppet ämnesbehörig inte finns i författningarna och att huvudmannen behöver följa de krav på behörighet som skollagen uppställer.

Krav på lärare är en central förutsättning för utbildningen och syftar till att säkerställa att elever får sin rätt till utbildning tillgodosedd och att utbildningen ska hålla en god kvalitet. Skolinspektionen bedömer sammantaget att bristerna är allvarliga eftersom att huvudmannen i flera fall inte följer gällande bestämmelser.

Ägar- och ledningsprövning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ägar- och ledningskretsen

Stillerska AB:s styrelse består av styrelseledamoten och verkställande direktören AA och suppleanterna BB och CC. AA är verklig huvudman och äger samtliga aktier i bolaget. AA har även arbetat som rektor på skolan sedan år 2009. AA har ingått i styrelsen sedan år 2009 och suppleanterna BB och CC tillträdde år 2021.

Insikt i föreskrifter som gäller för verksamheten och lämplighet i övrigt

Skolinspektionen har i sin utredning inhämtat uppgifter om ledningskretsen och närstående bolag, bland annat från Bolagsverket, Skatteverket och Kronofogden.

Huvudmannen har redogjort för ledningskretsens kunskap och erfarenhet avseende skollagstiftning, arbets- och arbetsmiljörätt samt ekonomiska regelverk.

Huvudmannen har uppgett att ledningskretsen har förvärvat kunskaper i skollagstiftning enligt följande. AA startade Stillerska gymnasiet år 2009 och har innan dess arbetat i 12 år på en kommunal gymnasieskola. AA har i grunden en lärarexamen från Konstfack med inriktning grafisk kommunikation.

Till grund för bedömningen ligger även de brister som myndigheten konstaterat vid tillsyn av verksamheten samt uppgifter som framkommit i samband med tillsynen och som redogjorts för ovan i beslutet.

I tidigare tillsyn av verksamheten (ärende med dnr 2016:6103) beslutade Skolinspektionen den 24 mars 2017 att förelägga huvudmannen att vid vite vidta åtgärder för att rätta till allvarliga brister inom introduktionsprogrammet preparandutbildning⁴³. Bristerna rörde att eleverna inte fick någon undervisning i det ämne som de saknade godkänt betyg i från grundskolan, att huvudmannen inte

---

⁴³ Genom en lagändring som trädde ikraft den 1 juni 2018 togs introduktionsprogrammet preparandutbildning bort och ersattes av introduktionsprogrammet programinriktat val.

hade beslutat en plan för utbildningen och att huvudmannen inte uppfyllde syftet med utbildningen eftersom eleverna inte gavs möjlighet att inom ett år uppnå behörighet till ett nationellt program. Skolinspektionen bedömde i beslut den 19 juni 2017 att huvudmannen hade avhjälpt bristerna inom introduktionsprogram.

Skolinspektionen redogör för beslut i tillsynsärendet 2016:6103 som rör området särskilt stöd, ovan under rubriken Särskilt stöd.

Ekonomiska förutsättningar

Skolinspektionen har inhämtat underlag avseende Stillerska AB:s ekonomiska förhållanden, bland annat årsredovisning, resultat- och balansrapport och kreditupplysning.

Rättslig reglering

Av 26 kap. 3 § första stycket p 5 skollagen framgår att Skolinspektionen har tillsyn över att enskilda som godkänts av Skolinspektionen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 § skollagen.

Enligt 2 kap. 5 § första stycket skollagen får enskilda efter ansökan godkännas som huvudmän för bland annat gymnasieskola.

Godkännande ska enligt 2 kap. 5 § andra stycket skollagen lämnas om den enskilde 1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, 2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och 3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs enligt 2 kap. 5 § tredje stycket skollagen att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 2 kap. 5 a § andra stycket skollagen bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Enligt 2 kap. 5 a § första stycket skollagen ska i fråga om en juridisk person prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse 1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, 2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, 3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och 4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

I 2 kap. 5 a § andra stycket skollagen anges att i fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen.

I förarbeten till skollagen framgår att kravet på insikt är viktigt för att säkerställa att de enskilde har goda förutsättningar att kunna erbjuda en verksamhet av god kvalitet. Vidare framgår att kravet på insikt omfattar bland annat krav på kunskap

om innehållet i den lagstiftning som reglerar den specifika verksamheten, det vill säga aktuella skolförfattningar (2017/18:158 s. 46 f.). Kunskapen kan visas exempelvis genom en redogörelse för erfarenhet av liknande verksamhet eller utbildning på området. Bedömningen ska ske samlat för hela den berörda kretsen. Det krävs alltså inte att samtliga personer i den berörda kretsen har kunskapen, utan endast att kunskapen finns representerad inom kretsen (prop. 2017/18:158 s. 121 f.).

Vid bedömningen av företrädarnas lämplighet i övrigt kan det räcka med att det finns brister i detta hänseende hos en person för att lämplighetskravet inte ska anses uppfyllt (prop. 2017/18:158 s. 49). Om ansvarig myndighet i sin tillsyn funnit allvarliga brister i verksamheten, kan det påverka bedömningen av företrädarnas lämplighet (prop. 2017/18:158 s. 50 och 122).

Skolinspektionens bedömning

Ägar- och ledningskretsen

Skolinspektionen bedömer att i Stillerska AB:s ägar- och ledningskrets ingår AA i egenskap av ägare och styrelseledamot samt styrelsesuppleanterna BB och CC.

Ekonomiska förutsättningar

Det har inte framkommit annat än att huvudmannen uppfyller författningarnas krav gällande ekonomiska förutsättningar.

Insikt i skolförfattningarna och lämplighet i övrigt

Allvarliga brister i verksamheten

Skolinspektionen har konstaterat allvarliga och omfattande brister inom centrala områden för verksamheten. Det gäller krav i skolförfattningarna avseende prövning av behörighet och antagning till utbildning. Över en tredjedel av eleverna på skolan (16 av ca 45 elever) har antagits till utbildning som de inte har behörighet för. Bestämmelser om behörighet syftar till att säkerställa att elever har tillräckliga förkunskaper och förutsättningar att klara studierna. Skolinspektionen bedömer att huvudmannens åsidosättande av gällande behörighetsregler får allvarliga konsekvenser för berörda elever och riskerar att leda till skolmisslyckanden och studieavbrott. Att huvudmannen bryter mot det system som gäller för behörighet och antagning till gymnasieskolan är också mycket allvarligt ur likvärdighets- och rättssäkerhetssynpunkt. Bristerna är vidare allvarliga mot bakgrund av att regelefterlevnad när det gäller behörighetskrav är viktigt av rättviseskäl och för att ungdomar i landet ska ges lika rättigheter och möjligheter till utbildning.

De konstaterade bristerna gäller vidare planeringen och genomförandet av utbildningen på introduktionsprogrammet. Utbildningen har inte det innehåll skollagen föreskriver och syftet med utbildningen uppfylls inte. För nästintill samtliga elever på introduktionsprogrammet, inte minst de elever som tagits emot trots att de inte har tillräckliga förkunskaper, får det stora konsekvenser att den utbildning som ges är undermålig. Det handlar främst om att eleverna inte får

möjlighet att bli behöriga till ett nationellt program som är målet med utbildningen. Skolinspektionen konstaterar att utbildningen på introduktionsprogrammet genomsyras av brister.

Det föreligger vidare allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd och frånvaro som riskerar att påverka elevernas utveckling och lärande på ett negativt sätt. Huvudmannen brister också i sin skyldighet i att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning de bedriver och använder obehöriga lärare utan att uppfylla förutsättningar för att få tillämpa undantag från gällande behörighetsregler.

Skolinspektionen bedömer sammanfattningsvis att det föreligger allvarliga och omfattande brister inom flera områden som är centrala för elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen och även för att upprätthålla rättssäkerhet och likvärdighet. Bristerna får stora konsekvenser för elevernas utveckling och lärande och möjligheter till fortsatta studier och arbetsliv. Skolinspektionen bedömer att bristerna sammantagna är sådana att de rubbar förutsättningarna för verksamheten på ett allvarligt sätt och att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Insikt i skolförfattningarna

Skolinspektionen har att bedöma om ägar- och ledningskretsen har insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten. Det har inte framkommit annat än att kunskap om arbets- och arbetsmiljörätt samt ekonomiska regelverk finns representerad inom ägar- och ledningskretsen. När det gäller kunskap om skolförfattningar har huvudmannen hänvisat till AA som bland annat har en lärarexamen, har ingått i bolagets styrelse sedan år 2009 och är rektor för verksamheten.

Enligt Skolinspektionens mening innebär kravet på förvärvad insikt i skollagstiftningen att det ska finnas en bred och djup kunskap i de författningar som gäller för den aktuella skolformen. Det krävs vidare att kunskap finns i de författningar som gäller för skolformen ur ett huvudmannaperspektiv och kunskaperna behöver vara uppdaterade och aktuella.

Insikt i skolförfattningarna kan förvärvas genom erfarenhet, exempelvis genom att en person under en längre tid innehar en ledande position inom en skolverksamhet. En förutsättning för det är dock att det genom personens sätt att bedriva verksamheten framgår att personen har relevanta kunskaper och insikter samt att verksamheten inte genomsyras av brister.

Skolinspektionen har vid tillsynen av huvudmannens verksamhet funnit att AA inom en rad centrala områden saknar kunskaper om de bestämmelser som gäller för verksamheten. Skolinspektionen har konstaterat att AA saknar insikt bland annat i bestämmelser om behörighetskrav och om dokument ska upprättas efter utbildning på introduktionsprogram. AA visar också bristande insikt när AA förklarar att beslut om reducerat program som innebär att elever inte ska läsa matematik medför att eleverna vid byte av studieväg inte behöver uppfylla behörighetskrav

avseende detta ämne. Skolinspektionen bedömer att de allvarliga bristerna när det gäller prövning av behörighet och antagning till utbildning vid skolan har samband med bristande insikt i gällande bestämmelser. Detta gäller också de allvarliga och omfattande bristerna i genomförandet av utbildningen på introduktionsprogrammet.

Mot bakgrund av att verksamheten delvis genomsyras av brister och att flera allvarliga brister i verksamheten har samband med avsaknad av insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten bedömer Skolinspektionen, trots att AA under en längre tid suttit i styrelsen och haft en ledande funktion inom verksamheten, att ägar- och ledningskretsen inte uppfyller skollagens krav på insikt i skolförfattningarna.

Lämplighet i övrigt

Skolinspektionen har härfter att göra en lämplighetsbedömning som avser AA, BB och CC samt den juridiska personen Stillerska AB.

Skolinspektionen konstaterar att AA i egenskap av ensam ägare och styrelseledamot samt rektor på skolan är ansvarig för de allvarliga missförhållanden som framkommit i tillsynen. AA har ansvar för verksamheten på flera olika nivåer och är fullt engagerad i bedrivandet av verksamheten.

Att bedriva skolverksamhet inom skolväsendet i Sverige innebär att huvudmannen förvaltar samhällets förtroende för det uppdraget.⁴⁴ Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna skollagen med tillhörande författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I flera delar har det framkommit att AA, inom områden där AA saknar tillräckliga kunskaper om bestämmelserna, har förstått att AA:s förehavanden kan vara i strid med gällande regelverk. När Skolinspektionen frågar hur det kommer sig att elever som inte uppfyller behörighetskrav har antagits till utbildning svarar AA till exempel att "det kan vara fel" eller att AA "förstår att det är problematiskt".

Skolinspektionen konstaterar att om det hos huvudmannen inte finns kunskap om de bestämmelser som gäller eller råder osäkerhet om vad som gäller, föreligger en skyldighet för huvudmannen att se till att sådana kunskaper inhämtas.

Huvudmannen ansvarar för att kravet på insikt i gällande föreskrifter fortlöpande uppfylls, och huvudmannen ska även se till att all personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (jfr 2 kap. 34 § andra stycket skollagen). AA har dock inte agerat för att få klarhet i exempelvis bestämmelser om behörighet. Detta talar enligt Skolinspektionen för att AA saknar vilja eller förmåga att följa regelverket och fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

---

⁴⁴ Ett godkännande för en enskild som huvudman för skolverksamhet innebär att en förvaltningsuppgift överläts åt en enskild enligt 12 kap. 4 § regeringsformen.

Vidare framkommer exempel på att AA medvetet bryter mot gällande föreskrifter. Det har framkommit att AA har känt till att elev B inte hade godkänt betyg i svenska från grundskolan och att AA har kunskap om att detta krävs för behörighet till högskoleförberedande program. Skolinspektionen bedömer att AA har antagit eleven trots att AA varit medveten om att eleven inte var behörig. Det framkommer också att AA motiverar beslut om antagning av elever som är obehöriga med att AA ger eleverna en möjlighet att gå på gymnasiet. AA uppger, på frågan hur det kommer sig att elever efter utbildning på introduktionsprogrammet har antagits till högskoleförberedande program utan att ha behörighet, att AA har valt att eleverna inte får gå på gymnasiet eller att eleverna får börja på gymnasiet eftersom de klarar andra ämnen. Skolinspektionen bedömer vidare, mot bakgrund av tidigare tillsyn av verksamheten, att AA har kunskap om bestämmelser om utredning om särskilt stöd men trots detta underlåter att fullgöra sina skyldigheter. Skolinspektionen bedömer att AA genom dessa ageranden uppvisar en bristande vilja eller förmåga att följa regelverket och att fullgöra sina skyldigheter som huvudman.

Skolinspektionen konstaterar vidare att AA har lämnat felaktiga uppgifter till myndigheten. Till exempel uppger AA i intervju den 1 februari 2024 att AA har sett betyg från alla elever utom en elev, men i intervju den 30 april 2024 framkommer att detta inte stämmer och att det handlar om ett flertal elever som rektorn inte sett betygen för. Ett annat exempel är att AA uppger att elever som gått på introduktionsprogrammet måste uppfylla gällande behörighetskrav för att kunna antas till högskoleförberedande program och att man prövar elevernas behörighet. Detta har visat sig vara i allra högsta grad felaktigt. Nästintill samtliga elever som gått introduktionsprogrammet läsåret 2022/23 har antagits till högskoleförberedande program trots att de inte uppfyller aktuella behörighetskrav. Skolinspektionen bedömer att även dessa omständigheter talar för att AA har en bristande vilja eller förmåga att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten.

Skolinspektionen konstaterar att AA, som ägare och företrädare för huvudmannen, är ansvarig för de allvarliga och omfattande bristerna som framkommit i tillsynen. Skolinspektionen konstaterar också att AA genom sitt agerande uppvisar en bristande vilja eller förmåga att följa gällande föreskrifter och att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten. Skolinspektionen bedömer sammantaget att AA ska bedömas olämplig att bedriva skolverksamhet.

Även om BB och CC har haft uppdrag som styrelsesuppleanter i ca tre år ger utredningen, enligt Skolinspektionens bedömning, inte stöd för att de ska anses ha ansvar för den konstaterade misskötsamheten.

Skolinspektionen konstaterar att AA, som bedömts olämplig, har ett fullständigt ansvar för verksamheten i egenskap av ensam ägare av och enda ordinarie styrelseledamot i Stillerska AB. Mot den bakgrunden gör Skolinspektionen bedömningen att även den juridiska personen är att anse som olämplig i skollagens mening.

Återkallelse

Enligt 26 kap. 14 § skollagen får ett godkännande för en enskild huvudman inom skolväsendet återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § andra och tredje styckena och 6 §.

Av 26 kap. 16 § skollagen framgår att Skolinspektionen får besluta att ett beslut om återkallelse ska gälla trots att det inte har vunnit laga kraft.

Enligt förarbetena till 26 kap. 14 § skollagen är bestämmelsen främst avsedd att användas om huvudmannen saknar rättslig eller faktisk möjlighet att åtgärda de brister som aktualiserat frågan om återkallelse av godkännandet, och därmed saknar förutsättningar att följa ett föreläggande. Till exempel kan utrymmet för huvudmannen att följa ett föreläggande vara mycket begränsat eller obefintligt om huvudmannen exempelvis är ett aktiebolag där samtliga aktier övergått till en person som bedöms vara olämplig att bedriva den aktuella verksamheten (prop. 2017/18:158, s. 125).

Skolinspektionen bedömer, som framgått ovan, att huvudmannen inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1 och tredje stycket skollagen. Det vill säga Skolinspektionen bedömer att huvudmannens ägar- och ledningskrets inte uppfyller kraven på erfarenhet eller på annat sätt förvärvat insikt i skollagstiftningen och att huvudmannen och dess företrädare AL inte uppfyller kravet på lämplighet.

Elever har rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet i alla skolor och oavsett huvudman. Rätten till likvärdig utbildning upprätthålls av bestämmelser i skollagen med tillhörande föreskrifter. Det är huvudmannen som ansvarar för elevernas utbildning och för att bestämmelser som gäller för verksamheten efterlevs. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen brister i sitt ansvarstagande och har gjort det under en längre tid, samt att huvudmannen till följd av ägar- och ledningskretsens bristande insikt i skolförfattningarna och olämplighet, inte heller har förutsättningar att ta detta ansvar.

AA som bedöms olämplig att bedriva skolverksamhet har ett fullständigt ansvar för verksamheten i egenskap av ensam ägare av och enda ordinarie styrelseledamot i Stillerska AB. Mot den bakgrunden har Skolinspektionen bedömt att också den juridiska personen är olämplig. Vid dessa omständigheter bedömer Skolinspektionen att missförhållandena är av sådan art och omfattning att de inte kan läkas och att huvudmannen alltså saknar förutsättningar att följa ett föreläggande. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att det finns skäl att återkalla huvudmannens godkännanden utan föregående föreläggande.

Ett återkallande av huvudmannens tillstånd att bedriva verksamhet är ett ingripande beslut som påverkar de elever som går på skolan. Ett sådant beslut medför att eleverna måste byta skola. Det är emellertid angeläget att eleverna får sin rätt till en likvärdig utbildning av god kvalitet tillgodosedd, samt att eleverna får sin utbildning av en huvudman som uppfyller de krav som ställs på insikt och lämplighet. Elevernas hemkommuner ansvarar för att alla behöriga ungdomar i

kommunen erbjuds utbildning på nationella program och introduktionsprogram. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att barnets bästa, för berörda elever, är att få sin utbildning i en annan huvudmans regi. Skolinspektionen bedömer alltså att ett beslut om återkallelse är förenligt med barnets bästa.

Skolinspektionen bedömer vidare, med hänsyn till bristernas art och omfattning, att ett beslut om återkallelse är proportionerligt. Huvudmannens godkännanden att bedriva skolverksamhet ska därför återkallas.

När det gäller frågan om när beslutet om återkallelse ska gälla gör Skolinspektionen följande överväganden. Med hänsyn till att bristerna drabbar skolans elever är det inte lämpligt att verksamheten får fortsätta i avvaktan på att beslutet ska vinna laga kraft. Att låta skolverksamheten fortsätta under innevarande termin, ger dock förutsättningar för huvudmannen att avsluta verksamheten på ett ordnat sätt och för hemkommunerna att anordna fortsatt skolgång på ett så bra sätt som möjligt för eleverna. Detta är det alternativ som Skolinspektionen anser medför minst risk för negativa konsekvenser för eleverna och som bedöms vara barnets bästa.

Skolinspektionen förordnar därför att beslutet ska gälla från och med den 1 juli 2024.

Beslutet har fattats av generaldirektör Helén Ängmo.

Utredare Helena Maslov har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även stabschef Torun Rudin, regionchef Agneta Broberg, enhetschef Anna Bergqvist, chefsjurist Klara Cederlund och regionjurist Linnéa Lundberg medverkat.

Kopia till:

Skolverket.

Centrala Studiestödsnämnden.

Elevernas hemkommuner

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm, Besök: Sveavägen 159 eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.